

1. ÚVOD

Hlavním cílem této práce je především zhodnocení vlivu přímých zahraničních investic na průmyslovou základnu v kraji Vysočina. K naplnění tohoto cíle vedou dílčí cíle, v rámci nichž je nutné zjistit a zhodnotit vývoj přímých zahraničních investic v České republice a jeho porovnání se situací ve světě, zjistit současný stav v oblasti přímých zahraničních investic a zmínit Součástí dílčích cílů jsou též podpůrné ukazatele, mezi něž mimo jiné patří například analýza průmyslových zón a analýza podnikatelské aktivity.

V první kapitole zmiňuji různé názory českých i světových odborníků k výše popsané tématice. Dále zde uvádím metody, které jsem použila při získávání informací a jejich následném hodnocení.

Druhá kapitola pojednává o rozdílech a trendech ve výši přílivu zahraničních investic do České republiky ve srovnání se světem, především však se střední a východní Evropou. Dále je zde uveden vývoj přímých zahraničních investic v České republice a jejich současný stav. Ten je patrný zejména ze statistického přehledu doplněného grafy, kde uvádím výši přímých zahraničních investic rozdělenou dle odvětví, do kterého plynou, a dle investorských zemí. Součástí druhé kapitoly je též pojednání o investičních pobídkách a jejich významu v oblasti přímých zahraničních investic.

Třetí kapitola je zaměřena na Českou republiku a její jednotlivé kraje, které jsou zde vzájemně porovnávány. Dále pojednává o Programu na podporu rozvoje průmyslových zón, který s přímými zahraničními investicemi neodmyslitelně souvisí. Kraje jsou zde hodnoceny dle výše příjmu přímých zahraničních investic, podle kvality podnikatelského prostředí jako faktoru, který pozitivně působí na investory, a podle teorie polarizovaného rozvoje. Rovněž jsou zde stručně popsány a charakterizovány průmyslové zóny jednotlivých krajů. V této kapitole se rovněž zmiňuji o často mylně nadsazovaném vlivu přímých zahraničních investic na zaměstnanost v České republice.

Čtvrtá kapitola je již zaměřena konkrétně na kraj Vysočina a jeho průmyslové zóny. V úvodu této kapitoly je kraj Vysočina stručně charakterizován z hlediska přímých zahraničních investic. Dále je provedena jeho analýza podle faktorů ovlivňujících podnikatelské prostředí a následně rozdělení kraje na různé rozvojové oblasti podle teorie polarizovaného rozvoje. Stručně se zde zmiňuji rovněž o všech průmyslových zónách kraje Vysočina, přičemž důkladněji jsem se zaměřila na východní část kraje, okres Žďár nad Sázavou, kde podrobně popisují průmyslové zóny v Bystřici nad Pernštejnem, Žďáru nad Sázavou a ve Velkém Meziříčí.

Jednotlivé kapitoly této bakalářské práce jsou pro lepší přehlednost a představení si dané problematiky v reálnějším světle doplněny odpovídajícími grafy, tabulkami a fotodokumentací.

1.1. Rozbor literatury

Problematika přímých zahraničních investic je stále aktuálním a velmi sledovaným tématem nejen v tisku, ale též v různých vládních dokumentech, v publikacích mezinárodních institucí, ve vědeckých časopisech či v odborných člancích.

Důvodem této aktuálnosti je především skutečnost, že přímé zahraniční investice jsou považovány za jeden z nejdůležitějších faktorů rozvoje regionálních ekonomik, které následně ovlivňují i ekonomiky národní. Dokladem jsou mnohé odborné ekonomické a geografické literatury pojednávající o přímých zahraničních investicích, které se převážně shodují v tom, že přímé zahraniční investice hrají významnou roli v transformaci, restrukturalizaci a zvyšování konkurenceschopnosti jak ve zpracovatelském průmyslu, tak v celém hospodářství.

G. Hunya (2000) vidí v zahraničním kapitálu prostředek modernizace hospodářství. Zahraniční kapitál považuje za faktor rozvoje produktivity a zvýšení efektivity výroby. V přímých zahraničních investicích spatřuje jakýsi „motor rozvoje“ (podobně i G. Csáki (1995) nebo B. Domański (1999)).

A. Zemplerová a V. Benáček (1997) zdůrazňují, že přímé zahraniční investice poskytnou nejen kapitál nutný k restrukturalizaci podkapitalizovaného průmyslu, ale zároveň umožní integraci transformujících se ekonomik do světového hospodářství, přinesou s sebou moderní technologie a světové standardy kvality. Dále A. Zemplerová naznačila, že tempo přílivu přímých zahraničních investic se bude zrychlovat. Tyto předpoklady se naplnily.

To, že přímé zahraniční investice vyvolají změnu průmyslu v rámci celé oblasti ekonomiky, což nakonec povede k národní prosperitě, tvrdila i řada dalších odborníků, např. G. Csáki (1995), V. Benáček, A. Zemplerová (1997), F. W. Carter (2000), V. Čadil (2005) a další.

F. W. Carter (2000) shledává přímé zahraniční investice pro Českou republiku za velmi přínosné. Hlavní přínos podle něj spočívá v tom, že generovaly tisíce pracovních příležitostí jak v tradičních průmyslových oborech, tak i na pozicích vrcholového managementu. Dalším přínosem je, že přímé zahraniční investice pomáhají při restrukturalizaci a změně technologie, což vede k úspěšné transformaci podniků.

V. Benáček (2000) v souvislosti s přímými zahraničními investicemi uvádí, že ačkoliv se přímé zahraniční investice staly určitým fenoménem, v České republice byl jejich význam dlouhodobě podceňován, což způsobilo ztrátu prestiže naší země. Toky přímých zahraničních investic do České republiky nebyly nízké, největší problém se však vyskytl v oblasti s jejich absorpcí, což bylo dáno nízkou pružností domácích podniků, bank, obecních úřadů a vlády reagovat na tento kapitál. Dále poukazuje na skutečnost, že přímé zahraniční investice mají nejen pozitivní vlivy, ale mohou vykazovat i vlivy negativní, např.

- vytěsňování domácích úspor zahraničními úsporami a vynucený transfer domácích úspor do zahraničí za nepříznivých podmínek
- nepřátelská převzetí firmy s úmyslem utlumit výrobu daného oboru s cílem odstranit konkurenci zahraniční mateřské firmě
- vytěsňování a likvidace domácích konkurentů v souvislosti s rozvojem výroby ve firmách se zahraničním kapitálem.
- zvyšování zásoby peněz vlivem vysokých přímých zahraničních investic má dopad na inflaci (zvyšování úrokových sazeb)

- zvyšování importu materiálu a polotovarů vede k likvidaci domácích dodavatelů
- a další.

S těmito negativními vlivy souvisí i existence duální ekonomiky, na což V. Benáček (2000) rovněž upozorňuje. Duální ekonomika znamená, že na jedné straně existují prosperující podniky se zahraničním kapitálem a vlastníky, na druhé straně jsou tu podkapitalizované bývalé státní podniky s nevyřešenými vlastnickými právy, které bojují o přízeň státu a zároveň se snaží vyhnout intenzivní restrukturalizaci.

Mnozí zahraniční ekonomové, kteří se zabývají problematikou přímých zahraničních investic v zemích střední a východní Evropy, shledávají český zpracovatelský sektor za tak slabý, že inovace a lidský kapitál v podnicích se zahraničním kapitálem se nemohou přelévat do domácích podniků, což nakonec vede k přimknutí se domácích výrobců k výrobkům s nižší kvalitou. V závěru to vede k oslabení konkurence mezi domácími a zahraničními podniky, k ovlivnění možnosti vývozu a dovozu, k ovlivnění úrovně mezd, k ovlivnění cenové relace a k ovlivnění možnosti přejímání vyspělejších technologií, samozřejmě s horším dopadem pro domácí podniky.

M. Víturka (2000) zdůrazňuje, že přínos přímých zahraničních investic nespočívá pouze ve zvýšení zaměstnanosti či tvorbě přidané hodnoty, ale i v zavádění nových technologií a manažerských praktik, které podporují rozvoj znalostní báze. Na významu tak nabývají především průmyslové investice (zejména obor high-tech), které generují i výzkum a vývoj. Dále uvádí, že investiční atraktivitu regionů lze hodnotit na základě analýzy lokalizačních faktorů, jejichž výběr závisí na zkušenostech a preferencích významných investorů. M. Víturka tak stanovuje a agreguje šest skupin lokalizačních faktorů (např. M. Víturka, 2002).

G. Hunya (WIIW 2005) uvádí, že východní Evropa se pro západní investory stává čím dál atraktivnější a zároveň uvádí důvody, např.:

- „Nízké výrobní náklady umožňují firmám vysoké výnosy...“
- „Květňové rozšíření Evropské unie vedlo ke snížení investičních nákladů,....., k upevnění podnikatelského prostředí přispívá i dohledný vstup nových zemí do eurozóny...“
- „Finanční výhody v nových členských zemích jsou oproti starým státům EU významné a na delší dobu zůstanou.....“

Dále G. Hunya odhaduje, že se zhruba polovina výnosů z investic vrací zpět do zemí původu. „To je cena, kterou východní země musí za západní kapitál zaplatit...“.

Výše jsou uvedeni především ekonomové a odborníci, kteří se na přímé zahraniční investice dívají spíše optimisticky. Skeptičtější názor pak zastává např. P. Pavlínek (2002), který uvádí, že pozitivní pohled na zahraniční investice je dán především nezdarem privatizace a restrukturalizace průmyslových podniků (zejména v České republice a na Slovensku). Varuje před nekritickým nadsazováním přímých zahraničních investic. Dále P. Pavlínek (2002) poukazuje na fakt, že ekonomický růst přitahuje přímé zahraniční investice a ne že přímé zahraniční investice ručí za ekonomický růst. Dokladem je skutečnost, že investoři investují spíše v regionech s existujícími adekvátními podmínkami. Zdůrazňuje také negativní vliv přímých zahraničních investic v souvislosti s platební bilancí a se ztrátou kapitálové suverenity.

1.2. Zdroje dat a použité metody

Při zpracování jsem vycházela v první řadě z odborné literatury a odborných článků, dále pak z informací Regionální rozvojové agentury Vysočina a CzechInvestu, ze statistických údajů Českého statistického úřadu a České národní banky, z informací, které mi poskytli zástupci jednotlivých mikroregionů či kontaktní osoby průmyslových zón a v neposlední řadě i z odborných zpráv, vyjádření a názorů uvedených na internetové síti.

Důvodem, proč jsem čerpala z těchto zdrojů, bylo získat co nejvíce informací z různých zdrojů, což mi umožnilo získat na řešenou problematiku pohled z různých stran a úhlů.

Při zpracovávání informací získaných z výše uvedených agentur (tj. Regionální rozvojová agentura Vysočina, CzechInvest, Český statistický úřad a Česká národní banka) jsem použila metodu komparativní analýzy, statistické analýzy a historické analýzy. Informace od zástupců regionů a kontaktních osob zvolených průmyslových zón jsem získala na základě řízeného rozhovoru a dotazníku. Na závěr jsem provedla syntézu poznatků a závěrečné hodnocení.

2. ČESKÁ REPUBLIKA A PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE

2.1. Přímé zahraniční investice

2.1.1. Srovnání České republiky se zeměmi střední a východní Evropy a se světem

Rozdíly ve výši přílivu přímých zahraničních investic do zemí střední a východní Evropy pramení z odlišného ekonomického a politického vývoje, z rozdílných investičních pobídek nabízených investorům a z různorodé atraktivity země pro investory (např. možnost získání potřebných ploch, daňové a celní úlevy, možnost získat finanční i nefinanční podpory atd.).

Trendy přímých zahraničních investic se liší též podle odvětví. Tak například výroba automobilů je jedním z nejvýznamnějších cílů přímých zahraničních investic, což ovlivnilo i pozici řady států v souvislosti s příjmy zahraničních investic (např. na Slovensku PSA, v Rusku Renault, v Maďarsku Suzuki a Audi). Naopak v odvětví elektroniky prožívala a prožívá střední a východní Evropa krizi zejména díky konkurenci z východní Asie (Čína).

Podle Světové zprávy o investicích (World Investment Report 2003) vydané Konferencí OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD) dosáhl příliv přímých zahraničních investic do střední a východní Evropy v roce 2002 rekordních 29 mld. USD, přičemž ve všech ostatních regionech světa příliv přímých zahraničních investic klesal. Důvodem je, že investoři vnímají střední a východní Evropu jako stále více stabilnější. Největší investice plynuly do zemí, kde vrcholila privatizace, tj. do České republiky, Polska, Slovenska, Maďarska atd.

V období od roku 1990 do roku 2002 zaznamenalo ze zemí střední a východní Evropy největší kumulovaný objem přílivu přímých zahraničních investic Polsko (45,2 mld. USD). Hned po Polsku byla největším příjemcem zahraničních investic Česká republika (38,5 mld. USD) a Maďarsko (24,4 mld. USD). Slovensko zaznamenalo výraznější vzestup přílivu zahraničního kapitálu až po ekonomických reformách od roku 1999 a to ve výši 10,2 mld. USD. (Čadil, V., 2004).

Pokud však hodnotíme objem přímých zahraničních investic vzhledem k počtu obyvatel, dojdeme k odlišnému výsledku. Z tohoto hlediska zaujímala v roce 2002 v příjmu zahraničních investic první místo Česká republika (3 733 USD/obyv.), dále následovalo Maďarsko (2 394 USD/obyv.), Slovensko (1 966 USD/obyv.) a populačně velké Polsko (1 158 USD/obyv.). (Čadil, V., 2004).

Konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD) vydala 29. září 2005 publikaci „Nadnárodní korporace a internacionalizace výzkumu a vývoje“, kde uvádí, že díky zvýšenému toku zahraničních investic do rozvojových států vzrostl celosvětový příliv přímých zahraničních investic za rok 2004 meziročně o 2 % (celkem 648 mld. USD). Příliv investic do rozvojových zemí, který stoupl o 40 % (na 233 mld. USD), je současně doprovázen 14 % poklesem přílivu investic do vyspělých států (na 380 mld. USD). Přesto největším příjemcem přímých zahraničních investic z celosvětového hlediska zůstávají Čína, USA a Velká Británie. (Pro 513 nejvýznamnějších korporací z hlediska investic se Čína stává pro následující roky dokonce atraktivnější než USA, přičemž obě země mají pro investory z hlediska atraktivity absolutní náskok před zbytkem světa).

Významný vliv na přímé zahraniční investice mělo rozšíření Evropské unie v roce 2004, a to jak na přistupující, tak i na členské země. Tendence se však v rámci jednotlivých regionů liší. Zatímco se investice do původních 15 států EU propadly o 40 %, příliv do nových členských států včetně České republiky vzrostl oproti roku 2003 o 70 % (na 20 mld. USD). Celkově však příliv přímých zahraničních investic do EU klesl o 38 % (na 216 mld. USD).

2.1.2. Vývoj přímých zahraničních investic v České republice

V transformujících se zemích, kam patří i Česká republika, jsou nezbytným klíčovým faktorem, sloužícím ke změně struktury a pro zajištění konkurenceschopnosti průmyslové výroby, investice a s nimi související investiční pobídky. Česká republika v implementaci investičních pobídek ve srovnání s jinými státy střední a východní Evropy značně zaostávala, přesto však byla pro zahraniční investory atraktivní a to zejména díky relativně vyšší hospodářské úrovni, geoekonomické poloze, nízké míře inflace, únosné míře zahraniční zadluženosti a nízké úrovni nákladů na pracovní sílu. Skutečně významného přílivu zahraničního kapitálu se Česká republika dočkala až po schválení investičních pobídek v roce 1998. V letech 1998 až 2001 se objem přijatých zahraničních investic v České republice zvýšil téměř čtyřikrát. Do konce roku 2002 plynulo do České republiky nejvíce kapitálu z Německa (téměř 31 %), z toho nejvýznamnější objem směřoval do výroby dvoustopých motorových vozidel. Druhým největším investorem bylo Nizozemí s 26,5 %, zejména v odvětví telekomunikací. Zájem zahraničních investorů však nebyl zcela v souladu s hospodářskými potřebami České republiky. Investice totiž z větší části vedly k rozvoji oborů náročných na levnou pracovní sílu, tj. odvětví středně a méně technologicky náročných, a do výroby slibujících rychlou návratnost vložených investic. V odvětvích „high tech“ se zahraniční investoři angažovali zejména v rozvoji montážních výrob z dovezených komponent. Dalším odvětvím, na které se zahraniční investoři orientovali, bylo finančnictví, telekomunikace a obchod. Podniky pod zahraniční kontrolou vykazovaly značně vyšší investiční aktivitu než společnosti vlastněné domácím kapitálem. Úloha zahraničních investic v tomto období vzrostla též ve sféře zaměstnanosti. Důkazem je, že v letech 1997 – 2002 se podíl zaměstnanců v podnicích se zahraničním kapitálem zvýšil o 19 %. Největší nárůst zaměstnanosti byl přitom zaznamenán ve výrobcích dvoustopých motorových vozidel, dále pak v odvětví telekomunikace, v činnostech v oblasti nemovitostí, ve výrobcích kancelářských strojů a počítačů. (Čadil 2004).

Současný stav přímých zahraničních investic v České republice

V současné době je významným jevem v oblasti zahraničních investic skutečnost, že zahraniční korporace stále častěji investují do vědy a výzkumu v zemích procházejících ekonomickou transformací. Vyplývá to ze zprávy Konference OSN pro obchod a rozvoj (UNCTAD) World Investment Report 2005.

Přestože UNCTAD Českou republiku společně s dalšími novými členy EU přeřadil ze skupiny rozvojových zemí do zemí rozvinutých, trend přílivu přímých zahraničních investic do těchto států stále sleduje trend rozvojových zemí. České republice se tak v roce 2004 podařilo přilákat o více jak dvakrát tolik zahraničních investic, než v roce 2003.

V České republice je v současnosti 47 % výzkumu prováděno společnostmi pod zahraniční kontrolou. V tomto směru se tak řadíme na páté místo na světě hned za Irsko, Maďarsko, Singapur a Brazílii. Mezi zahraniční firmy, které otevřely nebo mají záměr

v České republice otevřít svá centra pro výzkum a vývoj, patří např. Tyco Safety Systems v Brně, Robert Bosch v Českých Budějovicích, Mercedes-Benz v Plzni nebo Latecoere v Praze (vývoj komponent pro dopravní letadla Airbus). Hlavním důvodem orientace investic na vývoj a výzkum do rozvojových zemí je reakce na zvýšenou konkurenci, která nutí firmy inovovat stále levněji. Navíc rozvojové země v západních zemích mají špičkové univerzity, což je předpokladem kvalitního lidského kapitálu. Česká republika je tak nadnárodními firmami řazena do druhé a třetí desítky zemí nejatraktivnějších pro investice na výzkum a vývoj, za země jako je Čína, Indie, Rusko, Malajsie, Korea nebo Thajsko, ale na stejnou úroveň jako Austrálie, Irsko, Izrael, Norsko, Polsko, Španělsko nebo Švédsko.

Z našich nejbližších konkurentů o přímé zahraniční investice si loni nejlépe vedlo Maďarsko, kde se jejich příliv v porovnání s rokem 2003 téměř zdvojnásobil. V Polsku a na Slovensku se objem přímých zahraničních investic zvýšil o více než polovinu, ale ne tak dramaticky jako u nás nebo v Rumunsku (zde zahraniční firmy proinvestovaly o 135 % prostředků víc). Z pobaltských zemí se nejlépe dařilo v oblasti získávání přímých zahraničních investic Estonsku, kterému se podařilo vytvořit nejpříznivější podmínky pro získávání přímých zahraničních investic, dále Lotyšsku a Litvě. V těchto zemích příliv peněz ze zahraničí vzrostl více než třikrát, přičemž za největšího investora v Estonsku se považuje Finsko, v Litvě a Lotyšsku Švédsko. Naopak pokles přílivu přímých zahraničních investic se projevil v Německu (masivní odliv) a v Rakousku (pokles o více než třetinu). Rakousko si však udržuje poměrně vysoký příliv přímých zahraničních investic na obyvatele, zatímco v zemích, které Českou republiku zdánlivě dohánějí, tj. Slovensko, Rumunsko a Litva, zůstává příliv přímých zahraničních investic ve srovnání s Českou republikou zhruba poloviční.

Do budoucna, po dokončení privatizací, se počítá s tím, že příliv přímých zahraničních investic bude tvořen investicemi na zelené louce, reinvesticemi stávajících firem a akvizicemi úspěšných domácích firem.

2.1.3. Statistický přehled přímých zahraničních investic v České republice

Podle statistických údajů ČNB dosáhl celkový stav přímých zahraničních investic v České republice ke konci roku 2004 částky 57,3 mld. USD. Tento výsledek představuje oproti loňskému roku navýšení o 5,3 mld. USD.

Tabulka č. 1: Stav přímých zahraničních investic ke konci roku 2004

	Základní kapitál	Reinvestovaný kapitál	Ostatní kapitál	Celkem
mld. USD	35,8	14,4	7,1	57,3
mld. CZK	800,6	321,3	158,8	1 280,6
mld. EUR	26,3	10,5	5,2	42,0

Kurz k 31.12.2004: 1 USD = 22,365 Kč

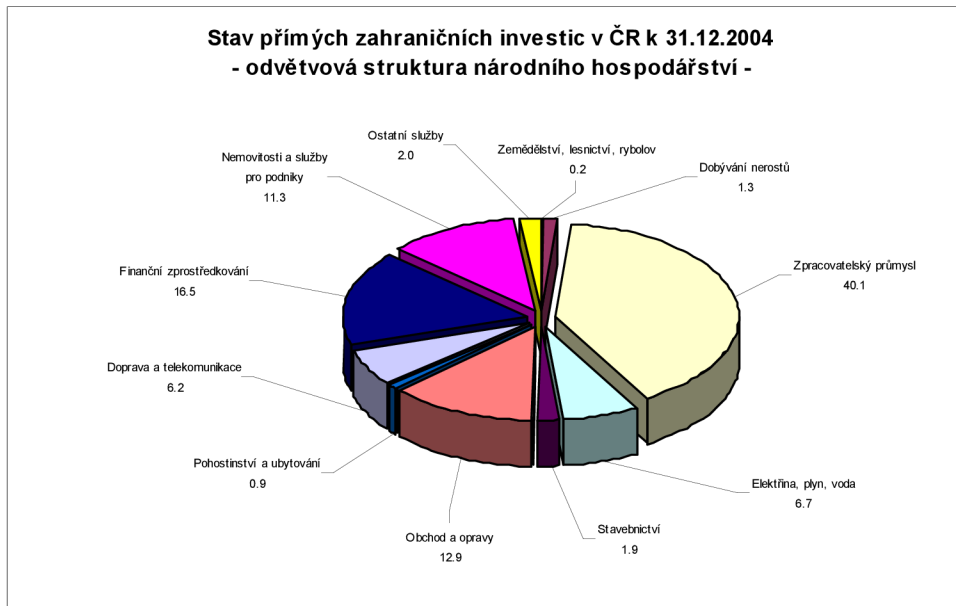
1 EUR = 30,465 Kč

Zdroj: Platební bilance a statistické údaje ČNB

Největší podíl zahraničních investic v roce 2004 dosahující 49,8 % zaujímá odvětví služeb, z nichž nejvyšší přímé zahraniční investice směřují do finančního zprostředkování (16,5 %), do obchodu a oprav (12,9 %) a do nemovitostí a služeb pro podniky (11,3 %). Investice do odvětví služeb se proti loňskému roku více než zdvojnásobily. Oproti roku 2003 poklesl podíl odvětví peněžnictví a pojišťovnictví, které v daném roce bylo největším příjemcem zahraničních investic, dále se poklesl projev v odvětví stavebnictví a školství.

Zpracovatelský průmysl zaujímá v celkovém přílivu zahraničních investic 40 % podíl, z dalších sektorů má významné postavení ještě elektřina, plyn a voda (6,7 %). Nárůstu oproti roku 2003 v tomto sektoru se dočkala odvětví textilní, dřevařské, zpracování ropy a zpracování druhotných surovin.

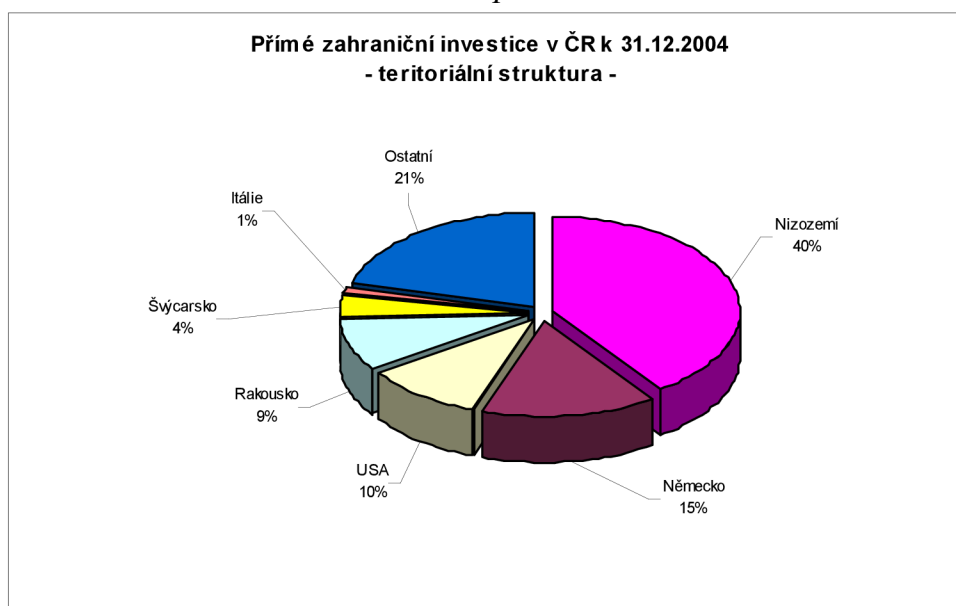
Obr. č. 1: Přímé zahraniční investice podle odvětví národního hospodářství

Zdroj: ČNB, Přímé zahraniční investice (2006)

V roce 2004 největší objemy přímých investic přicházejí do České republiky tak jako v roce 2003 z Nizozemí (40,3 %) a z Německa (15,2 %). Třetím největším investorem je oproti Rakousku v roce 2003 USA s podílem 10,2 %. K osmi nejvýznamnějším investorským zemím v roce 2004 dále patří v následujícím pořadí Rakousko, Švýcarsko, Itálie, Japonsko a Velká Británie.

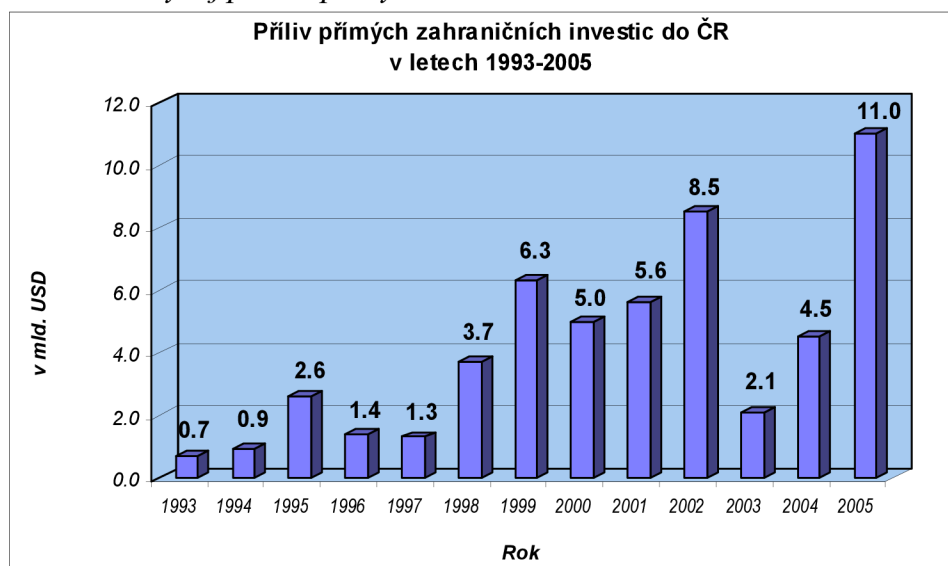
Obr. č. 2: Přímé zahraniční investice podle investorské země

Zdroj: ČNB, Přímé zahraniční investice (2006)

Vývoj přílivu přímých zahraničních investic do České republiky je zřetelně patrný z následujícího grafu.

Obr. č. 3: Vývoj přílivu přímých zahraničních investic v letech 1993-2005

Zdroj: ČNB, Přímé zahraniční investice (2006)

Z obrázku č. 3 je jasně patrný kolísavý vývoj přílivu přímých zahraničních investic. Od roku 1993 přímé zahraniční investice pozvolna rostly až do roku 1995, v roce 1996 klesly oproti předchozímu roku téměř o polovinu. Výrazný nárůst objemu je patrný až v roce 1999, což bylo způsobeno zavedením investičních pobídek v roce 1998. Narůst v roce 1999 je následovaný malým poklesem v roce 2000 a opět růstem až do roku 2002. V roce 2003 přímé zahraniční investice opět klesly až na objem téměř stejný jako v roce 1995. Po roce 2003 až do roku 2005 objem přímých zahraničních investic rapidně roste. V roce 2005 je již příliv přímých zahraničních investic zhruba 5x větší, než byl v roce 2003. Tyto výkyvy přílivu přímých zahraničních investic nekopírují cyklické výkyvy ekonomiky, i když jsou jimi zčásti určité ovlivněny.

Taxonomie přímých zahraničních investic¹⁾

Přímé zahraniční investice můžeme rozdělit podle čtyř základních kritérií:

- 1) Míra kontroly zahraničního vlastníka – její význam spočívá v rozsahu autonomie rozhodování podniku. Za přímé zahraniční investice jsou považovány investice s více jak 10 % podílem zahraničního vlastníka.
 - 2) Motiv vstupu – podle tohoto faktoru lze rozlišovat trhy, faktory nebo aktiva vyhledávající přímé zahraniční investice.
 - 3) Způsob vstupu – je zásadním strategickým rozhodnutím investora. Podle tohoto kritéria rozlišujeme investice na zelené louce (výstavba nového podniku), fúze a akvizice (okamžité převzetí tržního podílu, produkční kapacity i aktiv), investice na hnědé louce (privatizační přímé zahraniční investice).
 - 4) Specializace mateřské firmy – jde o provádění přímých zahraničních investic vertikálně (produktově) nebo horizontálně (procesně) specializované investorské firmy.
- V praxi se však většinou všechny čtyři výše uvedené faktory vzájemně kombinují.

¹⁾ SRHOLEC, M. (2004b): Přímé zahraniční investice v České republice. Teorie a praxe v mezinárodním srovnání. Linde, Praha, 171 s.

2.2. Investiční pobídky

Investiční pobídky jsou specifické výhody, které nabízí vláda dané země investorům za účelem získat zahraniční investice. Jsou tedy faktorem majícím vliv na zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu dané země zvýšením přílivu přímých zahraničních investic, zejména pak tzv. investic na zelené louce. Všeobecně dělíme investiční pobídky na fiskální (např. daňové úlevy), finanční (např. dotace) a regulativní (např. specifické ekonomické či celní zóny).

V České republice došlo k prvnímu, legislativně zabezpečenému poskytnutí investičních pobídek v roce 1998 na základě usnesení vlády č. 298/1998 cestou projektů do zpracovatelského průmyslu. Ucelený systém poskytování investičních pobídek však přišel až schválením zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, který nabyl účinnosti 1. května 2000 a jeho následné aktualizace ve znění zákona č. 453/2001 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 438/2003 Sb., zákona č. 19/2004 Sb. a zákona č. 280/2004 Sb. Právní úprava investičních pobídek je dále upravena v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů, a v zákoně č. 9/1991 Sb. o zaměstnanosti a působnosti orgánů ČR na úseku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Dále podléhají nařízení vlády č. 310/2004 Sb. (stanovení přípustné míry a hodnoty veřejné podpory). Zákon č. 72/2000 Sb. byl akceptován Evropskou komisí.

V souvislosti s investičními pobídkami byly přijaty dva doprovodné programy – program podpory subdodavatelů a program podpory rozvoje průmyslových zón.

Podle CzechInvestu jsou pro Českou republiku, co se týče poskytování investičních pobídek, největšími konkurenty Polsko, Maďarsko a Německo. Mezi hlavní důvody, proč si investorské firmy v konkurenci volí právě Českou republiku, jsou cena pracovní síly, vzdělanost a kvalifikace pracovní síly, investiční pobídky a geografická poloha. Dalšími nezbytnými faktory jsou makroekonomická a politická stabilita. Výhodu faktoru levné pracovní síly však v poslední době ztrácíme díky velké konkurenci ze strany Asie, kde je pracovní síla mnohem levnější. Proto je nutné zaměřit se zejména na vzdělanost a kvalifikaci pracovní síly, inovační technologie atp.

Systém investičních pobídek je v České republice nastaven rozdílně pro různé druhy investičních projektů, viz. tabulka č. 2.

Tabulka č. 2: Příklady podporovaných investičních projektů

Zpracovatelský průmysl	Strategické služby a technologická centra
Sleva na dani z příjmu právnických osob	Dotace na podnikatelskou činnost
Podpora na vytvářená pracovní místa	Dotace na školení a rekvalifikaci
Podpora na školení a rekvalifikace	

Zdroj: CzechInvest – Investiční pobídky

Díky ucelenému systému investičních pobídek, programu podpory subdodavatelů a programu na podporu průmyslových zón došlo k výraznému zlepšení investičního prostředí České republiky a k následnému přílivu zahraničních investic. Zvýšila se rovněž konkurenceschopnost České republiky v oblasti přílivu zahraničních investic vůči ekonomikám dalších střeoevropských států. Celý systém investičních pobídek má výrazný vliv na české hospodářství, podporuje hospodářské oživení a napomáhá státní aktivní politice zaměstnanosti.

V předzákonném režimu²⁾ bylo do 30.dubna 2000 schváleno celkem 33 projektů, které vytvořily 15 873 nových pracovních míst a přinesly investice ve výši 2,1 mld. USD. V režimu zákona³⁾ o investičních pobídkách bylo k 14. červnu 2004 Ministerstvem průmyslu a obchodu vydáno celkem 148 Rozhodnutí o příslibu investičních pobídek, na jejichž základě byly zájemcům uděleny investiční pobídky. Podpořené projekty vytvořily 37 799 nových pracovních míst a přinesly investice ve výši 7,2 mld. USD.

V souladu s pravidly Rámcového programu pro podporu vzniku a rozšíření technologických center bylo k 14. červnu 2004 podpořeno celkem 16 projektů s příslibem investic ve výši 53,7 mil. USD a vytvořením 1 248 pracovních míst.

V souladu s pravidly Rámcového programu pro podporu strategických služeb bylo k 14. červnu 2004 podpořeno celkem 5 projektů, jejichž uskutečnění by mělo znamenat investici ve výši 0,3 mld. USD a vytvoření 2 274 pracovních míst.

Za nevýhodu investičních pobídek by se dala považovat skutečnost, že investiční pobídky využívají též firmy, které by v České republice investovaly i bez získání těchto pobídek. Podíl těchto firem však není v rámci celkových investičních pobídek rozhodující. Navíc je toto „narušení“ vyváženo přínosy investic.

Investiční pobídky jsou rovněž využívány českými investory, např. Setuza, Lovochemie, Karsit.

²⁾ **Předzákonný režim** - poskytování investičních pobídek investorům začalo na základě usnesení vlády č. 298 ze dne 29. dubna 1998. Každý investiční projekt v tomto režimu musel být schválen samostatným usnesením vlády. Schvalování investičních pobídek v předzákonném režimu bylo ukončeno k 30. dubnu 2000.

³⁾ **Zákonný režim** - vyvrcholením snahy o ucelený systém investičních pobídek bylo schválení zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách. K tomu, aby investor obdržel pobídky, musí jeho investiční záměr splňovat všeobecné a zvláštní zákonné podmínky. Investiční záměr je v rámci správního řízení posuzován věcně příslušnými resorty a institucemi (Ministerstvo financí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo životního prostředí a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže). Pokud projekt splňuje veškeré podmínky pro udělení investičních pobídek, jsou mu tyto přiznány Rozhodnutím o příslibu investičních pobídek.
Zdroj: MPO – Vyhodnocení systému investičních pobídek (2005)

3. SROVNÁNÍ REGIONŮ ČESKÉ REPUBLIKY Z HLEDISKA PRŮMYSLOVÝCH ZÓN A PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC

Příliv přímých zahraničních investic do regionů České republiky je determinován mnoha ekonomickými i mimoekonomickými faktory a zároveň souvisí s některými vybranými dokumenty regionální politiky České republiky. Většina dokumentů vznikla především v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie. Jedná se např. o Národní rozvojový plán, Operační program průmysl a podnikání a Společný regionální operační program. Tyto dokumenty se sice přímými zahraničními investicemi přímo nezabývají, ale obsahují takové cíle a programy, které mohou mít na přímé zahraniční investice vliv. Mezi takové programy patří např. Program na podporu rozvoje průmyslových zón.

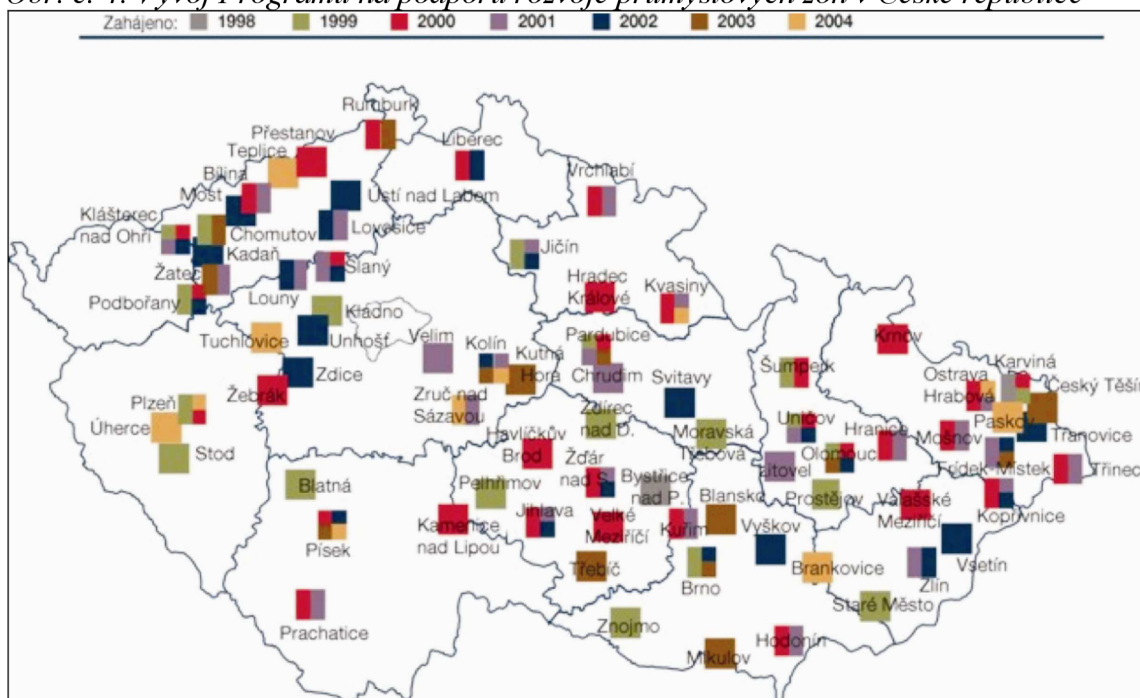
3.1. Program na podporu rozvoje průmyslových zón

Program na podporu rozvoje průmyslových zón začal v roce 1998 realizovat CzechInvest. Jedná se o program Ministerstva průmyslu a obchodu, který poskytuje podporu ze státního rozpočtu mimo jiné na projekty výstavby a regenerace průmyslových zón a příslušné infrastruktury.

Tento program se velmi dobře osvědčil, neboť od roku 1998 bylo v rámci tohoto programu podpořeno 92 průmyslových zón, do nichž investovalo 350 nových podniků, které dohromady zaměstnaly více než 50 000 lidí.

Historie Programu na podporu rozvoje průmyslových zón

Obr. č. 4: Vývoj Programu na podporu rozvoje průmyslových zón v České republice

Zdroj: www.czechinvest.cz

Rok 1998 – v tomto roce nastala podpora Programu na podporu rozvoje průmyslových zón (dále jen „Program“) usnesením vlády, kterým byla schválena dotace ve výši 55,5 mil. Kč na investiční přípravu průmyslových zón měst Karviná a Bystřice nad Pernštejnem (celková výměra průmyslových zón 52,5 ha). Hlavním cílem bylo vytvoření nových pracovních míst v oblastech nejvíce postižených restrukturalizací průmyslu.

Rok 1999 – na realizaci „Programu“ bylo vyčleněno 167,5 mil. Kč. Dotaci získalo 18 obcí na přípravu zón o celkové výměře 336 ha. V roce 1999 získalo investora sedm z těchto průmyslových zón a bylo přislíbeno vytvoření 2 900 nových pracovních míst.

Rok 2000 – sněmovna vyčlenila na podporu „Programu“ 393,3 mil. Kč. Dotaci obdrželo dohromady 34 projektů průmyslových zón o celkové výměře 598 ha. Co se týče investičních pobídek, bylo podpořeno 15 ploch (např. území v Hranicích na Moravě, kde nadnárodní koncern Philips vybudoval továrnu na výrobu obrazovek).

Rok 2001 – ze státního rozpočtu bylo v tomto roce uvolněno 519 mil. Kč, z nichž byly vytvořeny nové průmyslové zóny o celkové výměře 643 ha. Současně byla zahájena příprava první strategické zóny v České republice. Tato zóna o rozloze cca. 300 ha byla vytvořena v Kolíně, kde umožnila lokalizaci strategického projektu Toyota PSA Peugeot Citroen a měla tak přispět k vytvoření 2 000 nových pracovních míst.

Rok 2002 – na podporu „Programu“ bylo uvolněno 1 277 mil. Kč. Prioritu tvořily přípravy strategických průmyslových zón. Dále byla podpora zaměřena na zóny, u kterých již byl znám investor splňující podmínky pro udělení investičních pobídek podle zákona o investičních pobídkách. V závěru roku bylo podpořeno i několik tzv. rozvojových zón. V tomto roce též došlo k přípravě prvního projektu, který se zabýval regenerací tzv. brownfields. Jednalo se o nové využití bývalého vojenského letiště v Žatci, kde se zároveň ve spolupráci s Ústeckým krajem připravovala strategická průmyslová zóna Triangle o rozloze 360 ha (prostředky na tuto zónu byly uvolněny až v roce 2003).

Rok 2003 – od tohoto roku se v přípravě průmyslových zón „Program“ zaměřuje více na podporu účasti privátního sektoru a umožňuje tak získat podporu i tzv. rozvojovým společnostem. Čerpané prostředky se pohybovaly ve výši 855,0 mil. Kč a bylo připraveno 11 průmyslových zón o celkové výměře 1 076 ha. Z velké části byla realizovaná 1. etapa přípravy již zmíněné strategické průmyslové zóny Triangle (Žatec).

Rok 2004 – v tomto roce došlo k rozšíření „Programu“ pro přípravu nemovitostí pro pobídkové investory a strategické průmyslové zóny. Čerpáno bylo 1 042,0 mil. Kč a podpořeno bylo 13 průmyslových zón o celkové rozloze 1 232 ha.

Rok 2005 – na podporu „Programu“ bylo čerpáno 1 367,0 mil. Kč, podpořeno bylo 14 průmyslových zón o celkové výměře 1 597 ha. Pět z těchto zón má strategický význam pro národní hospodářství.

3.2. Průmyslové zóny v České republice

Jak bylo již v předchozím textu zmíněno, na příliv investic do regionů se podílí mimo mnoha dalších faktorů také kvalita podnikatelského prostředí. Tuto kvalitu zvyšuje vytváření průmyslových zón, které se tak stávají významným nástrojem k přilákání zahraničních investic do regionů.

Česká republika se touto problematikou více začala zabývat nejprve v roce 1998, kdy vláda schválila dotace ve výši 55,6 mil. Kč na přípravu zón měst Bystřice nad Pernštejnem (kraj Vysočina) a Karviná (Moravskoslezský kraj). Avšak do státního rozpočtu byl systém podpory průmyslových zón zařazen až v roce 1999 usnesením vlády č. 4/1999 Sb. Podpora rozvoje průmyslových zón je legislativně upravena zákonem č. 72/2000 Sb. o investičních pobídkách.

V souvislosti s přidělováním podpor průmyslovým zónám v jednotlivých krajích byl vytvořen Program na podporu rozvoje průmyslových zón 1998-2005, který zahrnuje podpořené průmyslové zóny, jejich rozlohu a dotaci. Přehled celkového podpořeného území průmyslových zón a celkové dotace investované do tohoto území podle Programu v letech 1998 – 2005 včetně příkladů některých průmyslových zón je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 3: Celková rozloha průmyslových zón a celkové dotace v jednotlivých krajích

Kraj	Celková velikost území průmyslových zón podpořená podle Programu v letech 1998-2005 [v ha]	Celková poskytnutá dotace podle Programu v letech 1998-2005 [v mil. Kč]	Do Pozemkového fondu ČR převedeno [ha]
Hlavní město Praha	-	-	-
Středočeský kraj	451,7	2 016,5	52,8
Jihočeský kraj	109,8	49,4	32,2
Plzeňský kraj	289,1	1 076,0	24,9
Karlovarský kraj	-	-	-
Ústecký kraj	811,0	754,2	95,7
Liberecký kraj	30,9	-	30,9
Královéhradecký kraj	77,3	144,4	3,6
Pardubický kraj	107,2	91,3	8,0
Kraj Vysočina	139,6	165,5	30,5
Jihomoravský kraj	243,3	378,3	25,0
Olomoucký kraj	170,4	151,8	24,0
Zlínský kraj	49,1	42,5	20,0
Moravskoslezský kraj	584,5	750,3	16,7
CELKEM	3 063,9	5 620,2	364,3

Zdroj: CzechInvest, Průmyslové zóny podpořené v rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón 1998-2005

Podle údajů CzechInvestu:

Ve Středočeském kraji byly podpořeny průmyslové zóny Žebrák (Hořovice), Energie Slaný (Slaný), Velim a Ovčáry (Kolín), Zruč nad Sázavou a Na Rovinách (Kutná Hora), Zdice, Unhošť, Tuchlovice. Největší rozlohu má průmyslová zóna Kolín-Ovčáry (373 ha), s větším odstupem pak následují Zruč nad Sázavou (14,8 ha), Slaný (14,2 ha), Unhošť (12,1 ha) a Žebrák (10,5 ha). Nejvíce dotací obdržela průmyslová zóna Ovčáry (2,0 mil. Kč), dále Slaný (26,9 mil. Kč) a Zruč nad Sázavou (17,5 mil. Kč).

V Jihočeském kraji byly podpořeny zóny Písek, Prachatice, Blatná a Český Krumlov-Domoradice. Rozlohou největší je průmyslová zóna Český Krumlov-Domoradice (48,1 ha), následovaná zónou Písek (41,5 ha). Zbylé dvě zóny mají po 10 ha. Obdobně je tomu u příjmu dotací: nejvíce dotací obdržela zóna Č. Krumlov-Domoradice (22,6 mil. Kč) a Písek

(16,6 mil. Kč). Znatelně menší dotace pak obdržely zóny Prachatice (8,2 mil. Kč) a Blatná (2,0 mil. Kč).

Plzeňský kraj v letech 1998-2005 obdržel dotace na průmyslové zóny Plzeň, Stod-Holýšov, Plzeň-Škoda, Plzeň-Nýřany a Domažlice. Největší rozlohu má zóna Plzeň-Škoda (159,5 ha) a Plzeň (95,0 ha), následované rozlohou zřetelně menšími zónami Plzeň-Nýřany (23,7 ha), Stod-Holýšov (10,9 ha) a Domažlice (4,0 ha). Nejvíce dotací obdržela zóna Plzeň-Škoda (994,2 mil. Kč), Plzeň (76,3 mil. Kč) a Stod-Holýšov (5,6 mil. Kč).

Ústecký kraj dostal dotace na průmyslové zóny Rumburk, Chomutov-Severní pole, Chomutov-Nová Spořice, Klášterec nad Ohří, Kadaň, Podbořany-Alpka a Vroutecká, Žatec, Žatec-Triangle, Bílina, Louny, Ústí nad Labem-Přestanov a Severní, Lovosice, Lovosice-Cukrovar, Krupka a Most-Joseph. Největší rozlohu má zóna Žatec-Triangle (360,0 ha), dále pak Kadaň (81,0 ha) a Krupka (77,0 ha). Naopak nejmenší rozlohu, která nedosahuje ani 10ti ha mají zóny Ústí n. L.-Přestanov, Žatec a Podbořany-Vroutecká. Nejvíce dotací plynulo do průmyslových zón Žatec-Triangle (409,9 mil. Kč), Lovosice-Cukrovar (81,8 mil. Kč) a Most-Joseph (70,0 mil. Kč). Nejméně pak do zón Podbořany-Vroutecká (5,6 mil. Kč), Podbořany-Alpka (7,2 mil. Kč) a Kadaň (8,4 mil. Kč).

Liberecký kraj měl v letech 1998-2005 podpořeny pouze dvě průmyslové zóny: zónu Liberec o rozloze 30,9 ha a zónu Hrádek nad Nisou o rozloze 22,0 ha.

V Královohradeckém kraji byly podpořeny zóny Hradec Králové (1,0 ha), Jičín I. (3,5 ha), Jičín II. (25,3 ha), Solnice-Kvasiny (35,0 ha) a Vrchlabí (12,5 ha). Nejvíce dotací získala zóna Solnice-Kvasiny (103,2 mil. Kč), dále Jičín II. (17,9 mil. Kč), Jičín I. (13,4 mil. Kč) a Vrchlabí (10,0 mil. Kč).

Pardubický kraj měl podpořeny čtyři zóny: zóna Pardubice (50,0 ha), Svitavy (39,9 ha), Moravská Třebová (11,5 ha) a Chrudim (5,8 ha). Nejvíce dotací získala zóna Pardubice (78,1 mil. Kč). Do zbývajících zón přišlo již podstatně méně dotací – zóna Svitavy dostala dotaci ve výši 7,0 mil. Kč a zóna Moravská Třebová 6,2 mil. Kč.

V kraji Vysočina dostaly dotace průmyslové zóny Jihlava, která je zároveň rozlohou největší (43,3 ha), následuje Žďár nad Sázavou-Jamská (18,4 ha), Bystřice nad Pernštejnem (13,0 ha), Kamenice nad Lipou (11,7 ha), Třebíč-Hrotovická (11,4 ha) a dále zóny s rozlohou kolem 10,0 ha – Havlíčkův Brod, Ždírec nad Doubravou-jih, Pelhřimov, Velké Meziříčí-zóna A a B. Největší dotaci obdržela zóna Jihlava (74,0 mil. Kč), Žďár nad Sázavou-Jamská (20,0 mil. Kč), Ždírec nad Doubravou-jih (17,8 mil. Kč), Třebíč-Hrotovická (16,4 mil. Kč), Bystřice nad Pernštejnem (16,2 mil. Kč), Velké Meziříčí-zóna A a B (10,0 mil. Kč), Pelhřimov (5,6 mil. Kč), Kamenice nad Lipou (3,5 mil. Kč) a Havlíčkův Brod (2,0 mil. Kč).

V Jihomoravském kraji bylo podpořeno jedenáct průmyslových zón: Brno-Černovická terasa, Brno-Technologický park, Kuřim, Hodonín-Kapřiska, Vyškov-Sochorova II, Vyškov-Nouzka II, Znojmo, Mikulov, Blansko-Černá Hora, Brankovice a Pohořelice. Největší rozlohu má zóna Brno-Černovická terasa (160,0 ha). Ostatní zóny jsou již podstatně menší, např. Blansko-Černá Hora (13,6 ha), Vyškov-Sochorova II (12,4 ha), Vyškov-Nouzka II (11,5 ha). Nejvíce dotací obdržela zóna Brno-Černovická terasa (299,7 mil. Kč), dále zóna Blansko-Černá Hora (22,7 mil. Kč), Brankovice (21,8 mil. Kč). Nejméně dotací pak získala zóna Hodonín-Kapřiska (1,9 mil. Kč) a Znojmo (3,5 mil. Kč).

V Olomouckém kraji byly podpořeny zóny Olomouc-Holice a Keplerova, Olomouc-Slechtitelů, Olomouc-Příkopy, Uničov, Litovel-Nasobůrky, Hranice-Drahotuše, Šumperk,

Velká Bystřice-U Makra. Největší rozlohu má zóna Hranice-Drahotuše (52,8 ha), dále pak Olomouc-Přikopy (44,9 ha), Uničov (30,4 ha). Nejmenší rozlohu má naopak Litovel-Nasobůrky (0,3 ha) a Velká Bystřice-U Makra (1,6 ha). Nejvíce dotací obdržela zóna Hranice-Drahotuše (98,1 mil. Kč), Uničov (30,4 mil. Kč), Olomouc-Holice a Keplerova (14,4 mil. Kč) a Šumperk (9,0 mil. Kč).

Ve Zlínském kraji byly podpořeny průmyslové zóny Valašské Meziříčí-Lešná (20,0 ha), Zlín-Východ (16,4 ha), Vsetín Bobrky (6,41 ha) a Staré Město (6,3 ha). Výše dotací v zónách byla následující: Zlín-Východ (18,2 mil. Kč), Vsetín Bobrky (11,1 mil. Kč), Valašské Meziříčí-Lešná (8,5 mil. Kč) a Staré Město (4,7 mil. Kč).

V Moravskoslezském kraji bylo podpořeno třináct průmyslových zón: Krnov, Třinec, Frýdek Místek-Chlebovice a Lískovec, Třanovice, Karviná, Český Těšín, Kopřivnice, Ostrava-Hrabová, Ostrava-Mošnov a Ostrava-VTP, Šošovice, Paskov-Biocel. Mezi rozlohou největší zóny v tomto kraji patří zóna Paskov-Biocel (198,0 ha), Šošovice (105,2 ha), Kopřivnice (82,5 ha). Nejmenší je pak zóna Český Těšín (2,3 ha) a Frýdek-Místek-Lískovec (3,0 ha). Nejvíce dotací bylo poskytnuto zónám Šošovice (201,9 mil. Kč), Ostrava-Mošnov (117,3 mil. Kč), Ostrava-Hrabová (105,0 mil. Kč). Nejmenší dotace obdržely zóny Frýdek Místek-Lískovec (3,7 mil. Kč) a Český Těšín (7,4 mil. Kč).

3.3. Hodnocení regionů podle rozložení přímých zahraničních investic

Tabulka č. 4: Přímé zahraniční investice podle krajů v roce 2004

Kraj	Investice [mil. Kč]	Podíl na investicích do národního hospodářství [v %]
Hlavní město Praha	598 620,7	46,8
Středočeský kraj	128 639,4	10,1
Jihočeský kraj	41 475,7	3,2
Plzeňský kraj	47 267,2	3,7
Karlovarský kraj	15 442,7	1,2
Ústecký kraj	75 838,1	5,9
Liberecký kraj	43 612,6	3,4
Královéhradecký kraj	25 835,0	2,0
Pardubický kraj	34 699,3	2,7
Kraj Vysočina	33 454,3	2,6
Jihomoravský kraj	90 947,0	7,1
Olomoucký kraj	33 779,4	2,6
Zlínský kraj	28 880,0	2,3
Moravskoslezský kraj	81 990,2	6,4
CELKEM	1 280 481,6	100 %

Zdroj: ČNB, Přímé zahraniční investice (2006), vlastní výpočty

Co se týče rozložení přímých zahraničních investic v rámci jednotlivých regionů České republiky v roce 2004, má (jako již řadu let) zřetelně dominantní postavení Praha. Na celkových investicích se podílí celými 46,8 %, což znamená, že téměř polovina všech přímých zahraničních investic směřuje do podniků se sídlem v Praze. Těchto vysokých hodnot Praha dosahuje také díky skutečnosti, že značná část podniků má v Praze své sídlo, avšak skutečná výroba probíhá mimo Prahu. Po Praze je dalším největším příjemcem přímých zahraničních investic Středočeský kraj s podílem na celkových investicích 10,1 %. Následuje Jihomoravský kraj (7,1 %), Moravskoslezský kraj (6,4 %) a Ústecký kraj (5,9 %). Kraj Vysočina je z hlediska přílivu přímých zahraničních investic na stejné úrovni jako

Olomoucký kraj a na celkových investicích se podílí 2,6 %. Kdybychom jednotlivé kraje seřadili podle výše přímých zahraničních investic, tak se kraj Vysočina nachází na 11 místě z celkem čtrnácti krajů. Nejméně přímých zahraničních investic plyne do Karlovarského kraje (1,2 %).

Pomineme-li Prahu, tak v okresním měřítku plynou přímé zahraniční investice nejvíce do okresů Brno-město (52 002,7 mil. Kč), Ostrava-město (46 913,8 mil. Kč), Mladá Boleslav (40 311,3 mil. Kč), Plzeň-město (32 941,0 mil. Kč) a České Budějovice (25 021,7 mil. Kč). Naopak nejméně přímých zahraničních investic v okresním měřítku plyne do okresu Kroměříž (540,1 mil. Kč) a Prachatice (576,1 mil. Kč). **Okresy kraje Vysočina** patří spíše k oblastem s nižším přílivem přímých zahraničních investic, např. okres Žďár nad Sázavou (4 926,1 mil. Kč), Havlíčkův Brod (4 662,3 mil. Kč). Avšak okres Jihlava bychom mohli zařadit už k oblastem více „dotovaným“, neboť příliv přímých zahraničních investic v roce 2004 činil 19 828,7 mil. Kč. Je to dáno tím, že v Jihlavě sídlí nejvýznamnější průmyslový podnik kraje Vysočina – výrobce vysokotlakých čerpadel pro dieselové motory – společnost Bosch Diesel.

Pro zajímavost je níže uvedena tabulka s přehledem minimálního a maximálního přílivu přímých zahraničních investic do okresů v jednotlivých krajích v roce 2004.

Tabulka č. 5: Přehled příjemců s minimálními a maximálními přímými zahraničními investicemi v krajích ČR v roce 2004

Kraj	Příjemce největších PZI [v mil. Kč]		Příjemce nejmenších PZI [v mil. Kč]	
Hlavní město Praha	Praha 1	240 297,4	Praha 11	196,4
Středočeský kraj	Mladá Boleslav	40 311,3	Nymburk	1 655,2
Jihočeský kraj	České Budějovice	25 021,7	Prachatice	576,1
Plzeňský kraj	Plzeň-město	35 941,0	Domažlice	1 040,0
Karlovarský kraj	Karlovy Vary	6 825,5	Cheb	3 857,9
Ústecký kraj	Most	23 635,0	Louny	4 577,9
Liberecký kraj	Česká Lípa	22 072,6	Semily	4 326,0
Královéhradecký kraj	Hradec Králové	8 081,6	Náchod	2 511,6
Pardubický kraj	Pardubice	14 097,5	Chrudim	1 951,8
Kraj Vysočina	Jihlava	19 828,7	Třebíč	1 561,1
Jihomoravský kraj	Brno-město	52 002,7	Hodonín	2 009,5
Olomoucký kraj	Přerov	12 799,3	Jeseník	1 240,0
Zlínský kraj	Zlín	24 064,1	Kroměříž	540,1
Moravskoslezský kraj	Ostrava-město	46 913,8	Bruntál	2 598,7

Zdroj: ČNB, Přímé zahraniční investice (2006)

Z výše uvedené tabulky jsou patrné markantní rozdíly mezi příjmy přímých zahraničních investic v okresech v rámci daného kraje. Např. u Prahy tvoří rozdíl mezi maximálními a minimálními přímými zahraničními investicemi 240 101,0 mil. Kč. Největší rozdíly jsou zejména u krajů, s největším přílivem přímých zahraničních investic (např. Středočeský kraj – rozdíl 38 656,1 mil. Kč; Plzeňský kraj – 34 901,0 mil. Kč; Jihomoravský kraj – 49 993,2 mil. Kč; Moravskoslezský kraj – 44 315,1 mil. Kč.). Rozdíl v kraji Vysočina činí 18 267,6 mil. Kč, což je dáno zejména přítomností již výše zmíněné, nejvýznamnější průmyslové společnosti kraje Vysočina – společnost Bosch Diesel - v Jihlavě.

Čím jsou dány tyto rozdíly? Hlavním důvodem je atraktivnost oblastí pro zahraniční investice. M. Víturka (2003) při hodnocení investiční atraktivity vychází z analýz respektujících preference potenciálních investorů, kteří hledají nejlepší kombinaci

lokalizačních faktorů⁴⁾. Dále uvádí, že celková investiční atraktivita, stanovená na základě komplexního vyhodnocení pozice vybraných měst v rámci souboru lokalizačních faktorů, vykazuje závislost na velikosti regionálních center. Na základě těchto skutečností rozděluje kraje do třech základních skupin (typ I, II a III), které charakterizují makroekonomickou rozvojovou pozici krajů.

Typ I (regiony s vynikající konkurenční pozicí) - do tohoto typu se řadí pouze Pražský kraj, charakterizovaný vysokým potenciálem dostupnosti při nízké ekonomické citlivosti výrobního sektoru a vykazující vysoký potenciál reakce vycházející s vysoké ekonomické úrovně a vysoké investiční atraktivitu.

Typ II (regiony s příznivou konkurenční pozicí) – do tohoto typu jsou zařazeny kraje Jihomoravský, Plzeňský, Středočeský a Liberecký a částečně kraj Jihočeský. Uvedené kraje mají střední úroveň potenciálu dostupnosti a ekonomické citlivosti, dále jsou charakterizovány středními hodnotami ekonomické a investiční atraktivitu, z čehož vyplývá i střední úroveň potenciálu reakce.

Typ III (regiony s méně příznivou konkurenční pozicí) – tento typ zahrnuje kraje Karlovarský, Ústecký, Královehradecký, Pardubický, Zlínský, Olomoucký, Moravskoslezský a **kraj Vysočina**. Kromě Karlovarského a Ústeckého kraje jsou ostatní uvedené regiony typické nízkou dostupností. Ekonomická citlivost je rozdílná a pohybuje se od nízké (např. Zlínský kraj) až po vysokou úroveň (např. Moravskoslezský kraj). Potenciál reakce u všech regionů nedosahuje potřebné úrovně. Ale v případě kraje Vysočina lze tuto skutečnost optimalizovat, a to především využitím relativně výhodné polohy z hlediska operačního působení firem v rámci alokace přímých zahraničních investic.

Kvalita podnikatelského prostředí v regionech a póly rozvoje

Investoři investují především do regionů, které mají předpoklady pro úspěšné zhodnocení jejich investic. Jaké jsou to regiony? Touto tematikou se zabývá např. M. Víturka⁵⁾, který analyzuje kvalitu podnikatelského prostředí v České republice na základě hodnocení různých faktorů, kritérií a jejich vzájemných vah. Analýzu kvality podnikatelského prostředí pokládá za významný informační zdroj při rozhodování soukromých i veřejných subjektů, zda v daném regionu investovat či ne. Jednotlivé regiony České republiky hodnotí na základě určitých faktorů (např. faktor blízkosti trhů, faktor významných firem, faktor přítomnosti zahraničních firem, faktor podpůrných služeb, faktor silnic a železnic a další.) Následně tyto faktory rozděluje do různých skupin a tříd podle kvality podnikatelského prostředí v daném regionu.

V rámci komplexního hodnocení kvality podnikatelského prostředí rozlišuje pět klasifikačních tříd (A, B, C, D a E). Jednotlivé regiony pak rozděluje do těchto tříd na základě výsledků dílčích analýz faktorů.

Do třídy A, která je charakterizovaná velmi vysokou kvalitou podnikatelského prostředí, zařadil 13 regionů. Jde především o regiony krajských měst. Např. pražský region, brněnský, plzeňský, českobudějovický a pardubický.

⁴⁾ M. Víturka (2002) člení lokalizační faktory do 6 skupin: obchodní, pracovní, infrastrukturní, lokální, nákladové a environmentální.

⁵⁾ Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice (2003)

Do třídy B, charakterizované vysokou kvalitou podnikatelského prostředí, zařazuje 38 regionů, z nichž 1/3 se nachází ve Středočeském kraji. Kraje Jihomoravský, Liberecký, Zlínský a Ústecký mají do této třídy zařazeno po třech regionech, dalších pět krajů - **Vysočina**, Moravskoslezský, Plzeňský, Jihočeský a Karlovarský - mají v této třídě po dvou regionech a zbývající tři kraje, tj. Pardubický, Královéhradecký a Olomoucký mají v této třídě po jednom regionu.

Do třídy C, tj. se střední úrovní kvality podnikatelského prostředí, Víturka zařadil 70 regionů. Jedná se především o regiony z krajů Pardubického, Ústeckého, Královéhradeckého, Jihomoravského, Středočeského, Jihočeského a Plzeňského. Ostatní kraje mají zastoupení regionů v této třídě minimální.

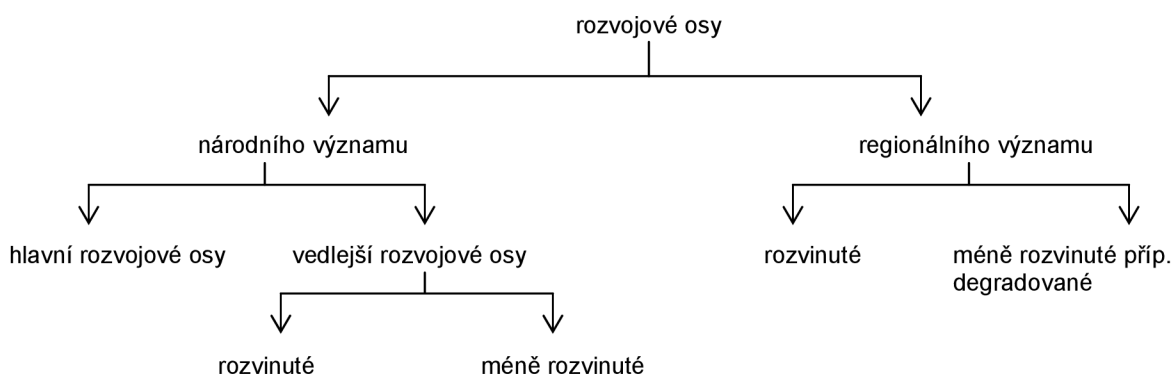
Do třídy D, nízká kvalita podnikatelského prostředí, je zařazeno 72 regionů, z toho 9 regionů je z Moravskoslezského kraje. Pak následují v menším zastoupení regiony z ostatních krajů.

Třída E, velmi nízká kvalita podnikatelského prostředí, zahrnuje pouze 10 regionů, z nichž 7 regionů se nachází v Moravskoslezském kraji.

S kvalitou podnikatelského prostředí souvisí i schopnost regionů rozšiřovat jejich kvalitu do okolí. Regiony, které tuto schopnost mají (tzn. mají růstově efektivní integrační předpoklady), se nazývají rozvojové póly. Z těchto pólů se v závislosti na rozvojových předpokladech a rozvojových tendencích šíří rozvojové efekty do dalšího okolí po tzv. rozvojových osách. A právě lokalizace měst, či obcí nebo regionů podél těchto rozvojových os je činí přitažlivými pro podnikatelské subjekty (a tedy i pro vstup přímých zahraničních investic).

Na základě analýzy integračních předpokladů M. Víturka (2003) rozděluje kraje do třech skupin podle integrační kapacity, dále do pěti skupin člení rozvojové póly dle síly jejich rozvojového potenciálu a klasifikuje rozvojové osy podle síly rozvojových pólů, které jsou rozvojovými osami spojeny, dále například podle kvality podnikatelského prostředí obcí, měst či regionů, které jsou k dané rozvojové ose přidruženy.

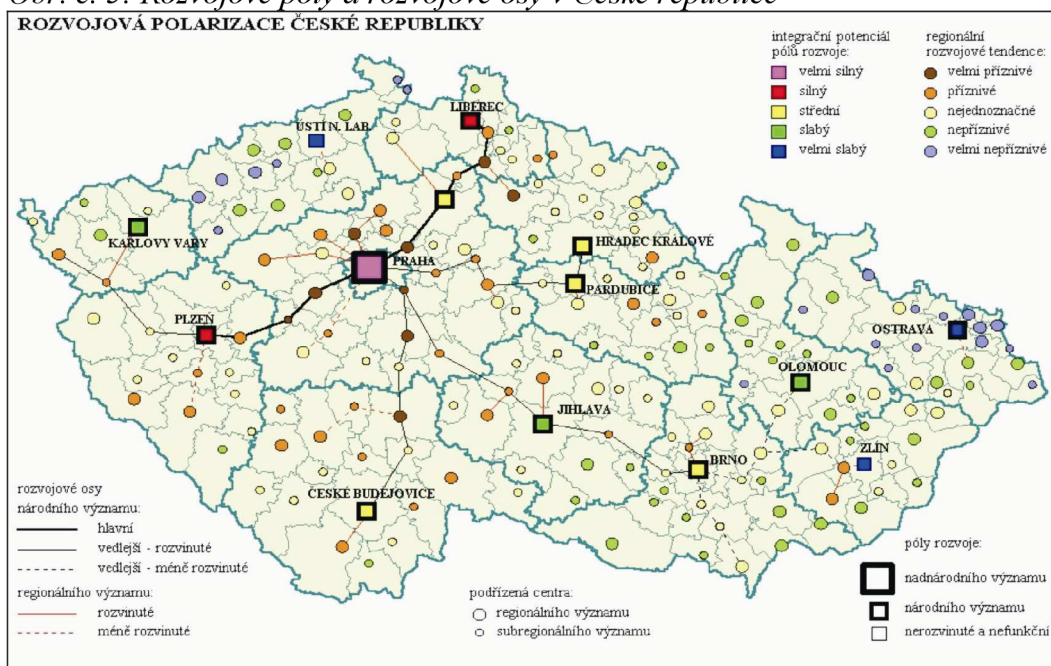
Členění rozvojových os podle M. Víturky (2003) je znázorněno v následujícím schématu:

- Na základě této teorie polarizovaného rozvoje lze **kraj Vysočina** zařadit následovně:
- Kraj Vysočina je krajem s průměrnou integrační kapacitou (další kraje patřící do této skupiny jsou například Jihočeský, Jihomoravský, Olomoucký a další.)
 - Jihlava jako centrum kraje Vysočina je rozvojovým pólem se slabým potenciálem (stejně jako Karlovy Vary a Olomouc)
 - Krajem Vysočina prochází regionální rozvojová osa rozvinutá. Konkrétně se jedná o havlíčkobrodskou osu spojující Jihlavu (pól rozvoje) a Pelhřimov

Jednotlivé rozvojové osy jsou přehledně znázorněny v následující mapce.

Obr. č. 5: Rozvojové póly a rozvojové osy v České republice

Zdroj: M. Víturka & kolektiv: Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice

3.4. Přímé zahraniční investice a zaměstnanost v České republice

Přímé zahraniční investice, jako jeden z významných faktorů ekonomického růstu a zvyšování konkurenceschopnosti domácí ekonomiky, jsou hodnoceny též jako faktor, který příznivě ovlivňuje zaměstnanost. U přímých zahraničních investic se často očekává jejich pozitivní vliv na tvorbu nových pracovních míst. Proto bývá snahou lokalizovat investice pokud možno do oblastí s vyšší mírou nezaměstnanosti. Účinným nástrojem pro lokalizaci nejen zahraničních investic v oblastech s vyšší mírou nezaměstnanosti jsou, již v 2. kapitole zmíněné, investiční pobídky.

Následující tabulka však ukazuje, v jaké míře ovlivňují přímé zahraniční investice trh práce v jednotlivých krajích.

Tabulka č. 6: Vliv přímých zahraničních investic na nezaměstnanost v krajích České republiky v roce 2002 a 2004

Kraj	Rok 2002		Rok 2004	
	Přímé zahraniční investice [v mil. Kč]	Míra nezaměstnanosti [v %]	Přímé zahraniční investice [v mil. Kč.]	Míra Nezaměstnanosti [v %]
Hlavní město Praha	613 048,8	3,6	598 620,7	3,9
Středočeský kraj	114 885,5	4,9	128 639,4	5,4
Jihočeský kraj	38 407,2	5,0	41 475,7	5,7
Plzeňský kraj	50 059,7	4,7	47 267,2	5,8
Karlovarský kraj	14 779,1	7,5	15 442,7	9,4
Ústecký kraj	76 273,9	12,7	75 838,1	14,5
Liberecký kraj	22 305,9	4,7	43 612,6	6,4
Královéhradecký kraj	22 843,8	4,2	25 835,0	6,6
Pardubický kraj	26 814,9	7,2	34 699,3	7,0
Kraj Vysočina	18 449,6	5,1	33 454,3	6,8
Jihomoravský kraj	59 042,8	7,6	90 947,0	8,3
Olomoucký kraj	26 609,2	9,6	33 779,4	12,0
Zlínský kraj	30 809,1	7,9	28 880,0	7,4
Moravskoslezský kraj	51 198,6	13,3	81 990,2	14,5
ČR celkem	1 165 529,1	7,3	1 280 481,6	8,3

Zdroj: ČSÚ, ČNB (2003, 2005)

Porovnáním hodnot přímých zahraničních investic v roce 2002 a 2004 a měř nezaměstnanosti v daných letech zjistíme, že přímé zahraniční investice nemají na nezaměstnanost nijak velký vliv. Ve většině případů je „nelogicky“ růst příjmu přímých zahraničních investic doprovázen růstem míry nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti vzrostla o 2,4 % současně se zvýšením příjmu přímých zahraničních investic o 2 991,2 mil. Kč v Královéhradeckém kraji a o 7 170,2 mil. Kč v Olomouckém kraji. V kraji Vysočina je např. téměř 50 % růst přímých zahraničních investic doprovázen růstem míry nezaměstnanosti o 1,7 %. Obdobné je to i ve všech ostatních krajích. Ve Zlínském a Pražském kraji míra nezaměstnanosti klesla, avšak pokles byl zaznamenán též u přímých zahraničních investic. Jedinou výjimkou je Pardubický kraj, kde příjem přímých zahraničních investic vzrostl o 7 884,4 mil. Kč a míra nezaměstnanosti klesla o 0,2 %.

Pokud bychom chtěli hledat příčiny, museli bychom se podrobněji zajímat o zaměstnanost v jednotlivých sektorech národního hospodářství, museli bychom brát v úvahu strukturu nezaměstnaných (pohlaví, věk atd.), ekonomické příčiny, přírodní katastrofy (např. povodně, díky nimž byly zničeny mnohé menší podniky) a mnoho dalších faktorů.

J. Kunc (2005) např. k této problematice uvádí, že přímý dopad zahraničních investic na tvorbu pracovních míst není zásadní, neboť rozhodující je schopnost ekonomiky přizpůsobovat se strukturálním změnám, které doprovází příliv přímých zahraničních investic. Z výše uvedeného jasně vyplývá, že tato problematika je velice složitá⁶⁾.

⁶⁾ Problematikou vlivu přímých zahraničních investic na zaměstnanost se zabývá řada domácích i zahraničních ekonomů (např. V. Benáček, M. Srholec, J. Blažek a další).

4. KRAJ VYSOČINA

4.1. Charakteristika kraje Vysočina z pohledu přímých zahraničních investic

Stav přímých zahraničních investic k 31.12.2004 v kraji Vysočina činil 33 454,3 mil. Kč, přičemž okres Havlíčkův Brod vykázal 4 662,277 mil. Kč, okres Jihlava 19 828,7 mil. Kč, okres Pelhřimov 2 476,2 mil. Kč, okres Třebíč 1 561,1 mil. Kč a okres Žďár nad Sázavou 4 926,1 mil. Kč.

Ve srovnání s ostatními kraji České republiky z hlediska přílivu přímých zahraničních investic se tak kraj Vysočina nachází na 11. místě z celkem čtrnácti krajů. Na celkových investicích do národního hospodářství se v roce 2004 podílel 2,6 %. Na stejné úrovni se v daném roce nacházel též Olomoucký kraj. Méně zahraničních investic pak v roce 2004 plynulo už jen do krajů Zlínského, Královéhradeckého a Karlovarského.

Na základě regionální analýzy kvality podnikatelského prostředí (M. Víturka), můžeme kraj Vysočina hodnotit následovně:

Nadprůměrné pozice dosahuje kraj Vysočina pouze na základě analýzy faktorů blízkost trhů (služby) a environmentální kvalita území.

Průměrné pozice kraj Vysočina dosahuje při hodnocení faktorů: blízkost trhů (průmysl), přítomnost zahraničních firem, podpůrné služby, rozvoj informačních a telekomunikačních technologií, kvalita pracovních sil (průmysl i služby) – v obou případech bychom Vysočinu mohli zařadit do pozice lehce nadprůměrné, nabídka rozvojových ploch, finanční asistence a cena práce (služby).

Podprůměrné pozice dosahuje kraj Vysočina na základě analýzy faktorů významné firmy (průmysl i služby), kvalita silnic a železnic, blízkost letišť, dostupnost pracovních sil, flexibilita pracovních sil, znalostní báze, cena práce (průmysl), cena pozemků, cena pronájmu a urbanistické a přírodní atraktivita (v tomto případě bychom Vysočinu mohli zařadit na pozici průměrnou až podprůměrnou).

Kraj Vysočina (současně s kraji Jihočeským, Jihomoravským, Pardubickým, Královéhradeckým, Karlovarským a Olomouckým) na základě teorie polarizovaného rozvoje zařazujeme do skupiny krajů s průměrnou integrační kapacitou. Je obklopen krajem Středočeským, Pardubickým, Jihomoravským a Jihočeským. Představuje spojovací článek mezi středočeským (+ Pražským) a jihomoravským rozvojovým prostorem zejména prostřednictvím českomoravské rozvojové osy. Tato poloha je nejprínosnější především pro dvě podřízená centra Havlíčkův Brod a Pelhřimov, které disponují celkově vysokou kvalitou podnikatelského prostředí.

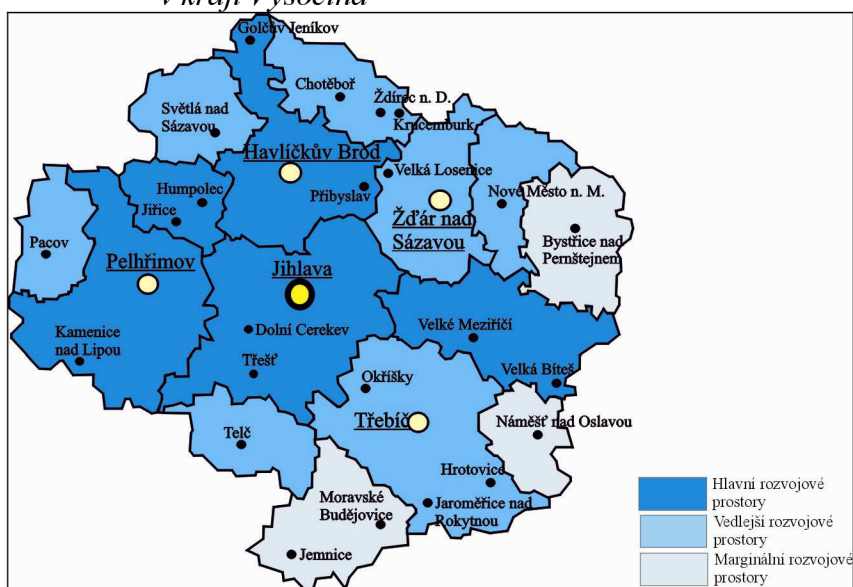
4.1.1 Rozvojové prostory kraje Vysočina

Pod pojmem rozvojový prostor rozumíme oblast, která zahrnuje jednak rozvojové póly a jednak rozvojové osy. Rozvojové póly jsou v podstatě určitá centra, z nichž se růst (např. ekonomický) prostřednictvím rozvojových os šíří do okolí daného centra. Zjednodušeně by se dalo říci, že ekonomické aktivity se z ekonomicky prosperujících oblastí šíří do oblastí se

stagnujícími ekonomickými aktivitami a tím tuto oblast po ekonomické stránce posilují. (Žitek, V., 2004).

Tato podkapitola se tedy zabývá rozdělením kraje Vysočina podle prosperity ekonomické aktivity jeho jednotlivých oblastí a podle síly, kterou tyto oblasti vyznažují nebo kterou působí na své okolí. Konkrétně se jedná o rozlišení hlavních, vedlejších a marginálních (okrajových) rozvojových prostorů v kraji Vysočina.

Obr. č. 6: *Hlavní, vedlejší a marginální rozvojové prostory v kraji Vysočina*

Hlavní rozvojové prostory

Hlavní rozvojový prostor kraje Vysočina se rozkládá kolem krajského města Jihlava. Je integrován pouze vedlejší rozvojovou osou nazývanou českomoravská integrační osa (Praha) – Humpolec – Jihlava – Velké Meziříčí – (Brno). To, že je tato osa pouze vedlejší rozvojovou osou, je dáno především skutečností, že krajské město Jihlava nemá potřebné předpoklady pro zařazení mezi rozvojové póly národního významu. Druhou vedlejší osu tvoří Jihlava – Havlíčkův Brod – Kutná Hora – Kolín – Poděbrady, kde dochází k napojení na východní radiální osu Praha – Kolín – Poděbrady – Pardubice – Hradec Králové. Podle integrační teorie tak do hlavního rozvojového prostoru můžeme zařadit pět mikroregionů, které se nachází v bezprostřední blízkosti výše zmíněných os. Jde o mikroregiony Jihlavský, Havlíčkobrodský, Pelhřimovský, Humpolecký a Velkomeziříčský.

V rámci kraje Vysočina je Jihlavský mikroregion charakterizován nejvyšší kvalitou podnikatelského prostředí, zejména v oblasti průmyslu. Příznivě je hodnocen i v oblasti služeb. Co se týče metropolitních funkcí, je Jihlava řazena na slabší pozici. Kvalita podnikatelského prostředí je příznivě ovlivněna dostupností a kvalitou pracovních sil, kvalitou silnic a železnic, rozvojem informačních i telekomunikačních technologií a zároveň rozvojovými plochami a finanční asistencí.

Havlíčkobrodský mikroregion je hodnocen jako druhý nejlepší mikroregion v kraji Vysočina (hned po Jihlavském mikroregionu). Z hlediska analýzy faktorů ovlivňujících kvalitu podnikatelského prostředí dosahuje ve všech případech kromě cenových faktorů

průměrných hodnot. Nadprůměrné hodnoty dosahují pouze faktory blízkost trhů, kvalita pracovních sil (průmysl) a rozvoj informačních a telekomunikačních technologií.

Pelhřimovský mikroregion dosahuje téměř stejných hodnot jako mikroregion Havlíčkovobrodský. Nadprůměrných hodnot dosahuje pouze faktor blízkosti trhů, rozvojových ploch a kvality pracovních sil (průmysl). Nepříznivý vliv mají naopak cenové faktory.

Humpolecký mikroregion vykazuje již vůči výše zmíněným mikroregionům méně příznivou kvalitu podnikatelského prostředí. Nadprůměrných hodnot dosahují pouze faktory blízkosti trhů, rozvojových ploch a environmentální faktory. Cenové a pracovní faktory v oblasti průmyslu spadají do 4. a 5. skupiny.

Velkomeziříčský mikroregion, co se týče kvality podnikatelského prostředí, je na téměř stejné úrovni jako mikroregion Humpolecký. Nadprůměrnou hodnotu vykazují pouze faktory rozvojových ploch (průmysl) a blízkosti trhů.

Vedlejší rozvojové prostory

Vedlejší rozvojový prostor je tvořen mikroregiony, jejichž podnikatelské prostředí je méně příznivé, nebo je relativně příznivé, ale zároveň je poměrně silně postiženo nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti. Tyto mikroregiony z větší části sousedí s hlavním rozvojovým prostorem, s nímž však nejsou dostatečně propojeny, a to jak urbanisticky, tak i ekonomicky. Jedná se o mikroregiony Třebíčský, Žďárský, Telčský, Novoměstský, Chotěbořský, Pacovský a Světelský.

Třebíčský mikroregion je charakterizován příznivým podnikatelským prostředím pro rozvoj průmyslu a služeb, ale zároveň je charakterizován nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti. Nadprůměrné úrovně dosahují pouze faktory environmentální kvality a kvality pracovních sil (průmysl).

Žďárský mikroregion vykazuje oproti Třebíčskému mikroregionu méně příznivé podnikatelské prostředí. Úroveň tohoto prostředí snižují zejména obchodní faktory, dále infrastrukturní a cenové faktory.

Chotěbořský mikroregion se nachází na přibližně stejné úrovni jako mikroregion Žďárský. Je negativně ovlivněn v případě služeb pracovními a cenovými faktory, v případě průmyslu cenovými faktory.

Telčský mikroregion je kladně ovlivněn environmentálními faktory, negativně pak v oblasti průmyslu pracovními a obchodními faktory a v oblasti služeb lokálními faktory.

Novoměstský mikroregion je pozitivně ovlivněn environmentálními faktory. Negativně na něj působí faktory infrastrukturní, a to jak v oblasti služeb, tak i v oblasti průmyslu. Nadprůměrných hodnot dosahuje u faktorů blízkost trhů, environmentální kvalita a finanční asistence.

Světelský mikroregion a Pacovský mikroregion vykazují o něco málo menší kvalitu podnikatelského prostředí než mikroregion Telčský, Novoměstský a Chotěbořský. Do 3. skupiny přísluší pouze environmentální faktory. Vysoce podprůměrných hodnot dosahují u průmyslu cenové a pracovní faktory (Světelský mikroregion) a cenové a infrastrukturní faktory (Pacovský mikroregion). V oblasti služeb vysoce podprůměrných hodnot v obou regionech dosahují pracovní a cenové faktory.

Marginální rozvojové prostory

M. Víturka hodnotí marginální rozvojové prostory jako málo urbanizovaná území se srovnatelně nízkou kvalitou podnikatelského prostředí, jejíž zlepšování obvykle naráží na překážku nevhodné struktury ekonomiky a na jejich okrajové postavení. Obvykle se nijak významně nepodílí na zvyšování konkurenceschopnosti kraje. Mezi marginální rozvojové prostory patří mikroregiony Bystřický, Moravskobudějovický a Náměšťský.

Bystřický mikroregion je typický nadprůměrnou nezaměstnaností, strukturálními problémy a nerozvinutostí místní ekonomiky. Průměru dosahují pouze environmentální faktory. Nadprůměrné úrovně dosahují lokální faktory.

Moravskobudějovický mikroregion je taktéž zasažen nadprůměrnou nezaměstnaností a strukturálními problémy. Průměru dosahují rovněž jako u Bystřického mikroregionu environmentální faktory. Podprůměrné až vysoce podprůměrné úrovně dosahují faktory lokální (služby).

Náměšťský mikroregion, je co se týče nezaměstnanosti a strukturálních problémů, na stejné pozici jako dva výše zmíněné mikroregiony. V oblasti průmyslu jsou na podprůměrné až vysoce podprůměrné úrovni faktory cenové a pracovní. V oblasti služeb to jsou faktory lokální.

4.1.2. Přehled průmyslových zón v okresech kraje Vysočina a jejich charakteristika

S přímými zahraničními investicemi souvisí i průmyslové zóny. Proto bychom při charakterizaci kraje Vysočina z pohledu přímých zahraničních investic neměli opomenout ani toto téma. V této podkapitole proto uvádím přehled jednotlivých průmyslových zón tohoto kraje včetně jejich krátkého popisu.

Okres Jihlava

Okres Jihlava je tvořen Jihlavským a Telčským mikroregionem. V Jihlavském mikroregionu se nachází dvě průmyslové zóny – Jihlava-D1 Industrial Park a Dolní Cerekev. V Telčském mikroregionu se nachází rovněž dvě průmyslové zóny – Třešť-Štajferna a Telč-Rovná Pole.

Jihlava-D1 Industrial Park – je nejvýznamnější průmyslovou zónou celého kraje Vysočina. Průmyslový park se nachází v severní části města, v těsné blízkosti dálnice D1. Navazuje na již stávající průmyslovou zástavbu - Moravské kovárny, Swotes, Tesla, Kronospan a Automotive Lighting, do kterých počátkem 90. let vstoupil zahraniční kapitál. Celé území parku je dle platného územního plánu určeno pro průmyslovou výstavbu. Průmyslový park je dopravně napojen na dálnici D1. Na hranici parku je vybudována vlečka Moravských kováren, které nyní uvažují o rekonstrukci a možném využití pro další subjekty. Kompletní infrastruktura je připravena na hranici jednotlivých pozemků. Průmyslový park v současné době disponuje 19 ha volných ploch rozdělených do 5 ucelených částí, samostatně napojených na obslužnou, nově vybudovanou komunikaci jakož i na vedení jednotlivých inženýrských sítí. Sportovní letiště umístěné 2 km od průmyslového parku umožňuje zrychlení přepravy osob a specifických zakázek. Průmyslový park Jihlava je situován v severní části města a v rámci schválených zásad pro lokalizaci investorů je možné efektivní jednání pro konkrétní zájmy. V současnosti je nejvýznamnějším investorem zahraniční firma Bosch Diesel, s.r.o., která byla v Jihlavě založena již v roce 1993. V roce 2001 obdržela tato

společnost na investice vyšší jak 8,5 mld. Kč investiční pobídku od Ministerstva průmyslu a obchodu ČR a získala tak úlevu na dani z příjmů do 1,62 mld. Kč. To umožnilo její velký rozvoj. V průběhu let vzrostly nejen investice vložené do zmíněného podniku, ale došlo i k dvojnásobnému zvýšení obrátu (z 4,6 mld. Kč na 9,8 mld. Kč) a počet zaměstnanců stoupl z 2 tis. na 4,1 tis. Od roku 1993 do roku 2001 investoval Bosch do jihlavského závodu celých 10,5 mld. Kč. Hlavním cílem společnosti Bosch je, po dostavbě nové výrobní haly v Pávově, růst počtu zaměstnanců až k hranici 6 tis. osob, dále výstavba komunikace a napojení na dálnici D1. Obdobně významné aktivity bude vyvíjet v oblasti středního a vysokoškolského vzdělávání a otázce výstavby bytů.

Dolní Cerekev – k dispozici nabízí 2,8 ha z celkem 2,8 ha. Vzdálenost k dálnici D1 je 20 km po silnici I. třídy (č. 38) a po silnicích II. třídy (č. 406 a č. 639). Zóna se připravuje a v současnosti nemá žádného investora.

Třešť-Štajferna – disponuje volnou plochou o 8,5 ha z celkové rozlohy 8,5 ha. Nachází se ve vzdálenosti 24 km od dálnice D1, na kterou je připojena přes silnici I. třídy (č. 38) a II. třídy (č. 406). Připravenost zóny není úplně nejlepší a zatím nemá žádného investora.

Telč-Rovná Pole – k dispozici má volnou plochu o 8,8 ha z celkové plochy 8,8 ha. Od dálnice D1 je vzdálena 37 km, přičemž je na ni napojena přes silnici I. třídy č. 38 a silnici II. třídy č. 406. Připravenost zóny a přítomnost investora je obdobná jako u zóny Třešť-Štajferna.

Okres Pelhřimov

Okres Pelhřimov je tvořen třemi mikroregiony – Pacovským, Pelhřimovským a Humpoleckým. Celkem disponuje pěti průmyslovými zónami, z toho dvě průmyslové zóny jsou v Humpoleckém a Pelhřimovském mikroregionu a jedna průmyslová zóna je v Pacovském mikroregionu.

Humpolec-Central Trade Park D1 – průmyslová zóna se nachází v Humpoleckém mikroregionu, její celková rozloha je 10 ha, z nichž 4 ha jsou volné. Je v těsné blízkosti dálnice D1. Zóna je dobře připravena a má 4 investory – Zexel Valeo Compressor Czech, s.r.o. (automobilový průmysl), Hoza spol. s.r.o. (kovovýroba), IMI International s.r.o. (sklad a velkoobchod) a Lenze, s.r.o. (velkoobchod a servis).

Jiřice – nachází se rovněž v Humpoleckém mikroregionu. Z celkové rozlohy 7 ha je 5 ha volných. S dálnicí D1, na kterou je připojena silnicí III. třídy, je vzdálena 7 km. Zóna je připravena dobře. Současnými investory jsou Zdeněk Čermák – Mezinárodní Transport, Vlastimil Beneš (pila a truhlářská výroba), MAYO Humpolec s.r.o. (výroba zemědělských strojů).

Pelhřimov-Lhotka – leží v Pelhřimovském mikroregionu. Z celkové plochy 30 ha má k dispozici 3 ha volné. K dálnici D1 je vzdálena 18 km a je na ni napojena silnicí I. třídy č. 34. Zóna je dobře připravená. Současní investoři jsou KANA spol. s r.o. (výroba barevných rolí), MOSER LEGNO s.r.o. (stavební truhlářství), RIMOWA CZ spol. s r.o. (kožená galanterie a kufry) a MONTANNA, s.r.o. (výroba nábytku).

Kamenice nad Lipou-Gabrielka – rovněž jako průmyslová zóna Pelhřimov-Lhotka se nachází v Pelhřimovském mikroregionu. K dispozici má 3 ha volné z celkem 11,7 ha. Na dálnici D1, od níž je vzdálena 38 km, je napojena silnicí I. třídy č. 34. Zóna je dobře připravená. Investory jsou Edscha Bohemia s.r.o. (automobilový průmysl), Edscha SVG s.r.o.

(kovovýroba), Huperz CZ s.r.o. (kovovýroba), Holický a Chalupa s.r.o. (stavebnictví a kovovýroba) a KAJA project a.s. (stavebnictví a realitní činnost).

Pacov – nachází se v Pacovském mikroregionu. Zóna zatím není připravená, k dispozici je volných 6 ha z celkových 6 ha. K dálnici D1 je ve vzdálenosti 39 km a je na ni napojena silnicí I. třídy č. 34 a č. 19 nebo silnicí II. třídy č. 129. V současnosti nemá žádné investory.

Okres Havlíčkův Brod

Je tvořen třemi mikroregiony – Chotěbořským s čtyřmi průmyslovými zónami, Havlíčkobrodským s pěti průmyslovými zónami a Světelským mikroregionem s jednou průmyslovou zónou.

Ždírec nad Doubravou – sever – leží v Chotěbořském mikroregionu, rozloha činí 27 ha, z nichž 13 ha je volných. Zóna je k dálnici D1, na kterou je napojena silnicí I. třídy (34, 38), vzdálena 41 km. Zóna je připravená. Mezi investory patří Extruindustrie CR k.s. (plastové zboží), Katring Plus s.r.o. (kovovýroba), Minigal s.r.o. (kovovýroba a strojírenství), Enviterm a.s. (pilařská výroba a impregnace dřeva), Holzwerke Wimmer s.r.o. (výroba řeziva).

Ždírec nad Doubravou – jih – rovněž Chotěbořský mikroregion, celková rozloha této zóny je 16 ha, z toho 2 ha jsou volné. Vzdálenost a napojení na dálnici D1 je stejné jako u průmyslové zóny Ždírec n. D. – sever. I tato zóna je připravená a investory tu jsou D & S společnost s.r.o. (kovovýroba), Jan Matějka (autodoprava), Zdeněk Kubát (stavebně truhlářská a tesařská výroba) a další.

Chotěboř – je nejmenší průmyslovou zónou Chotěbořského mikroregionu, z celkovou a zároveň volnou rozlohou 9,7 ha. Vzdálenost k dálnici D1 je 36 km prostřednictvím silnice I. třídy (38) a silnice II. třídy (344). Zóna se připravuje a zatím nemá žádného investora.

Krucemburk – rovněž patří do Chotěbořského mikroregionu. Rozloha této průmyslové zóny činí 10,5 ha, z čehož 10 ha je volných. Vzdálenost k dálnici D1 je 44 km a komunikace, jež tuto zónu s dálnicí spojuje, je silnice I. třídy (34, 38 a 37). Stejně jako průmyslová zóna Chotěboř je Krucemburk teprve v přípravě a zatím bez investorů.

Havlíčkův Brod – Baštinov – je největší průmyslovou zónou Havlíčkobrodského mikroregionu, s celkovou rozlohou 10 ha. Vzdálenost k dálnici D1 je 20 km a je dostupná po silnici I. třídy (38) a po místních komunikacích. Zóna je zcela zaplněna a hlavními investory jsou Futaba Industrial Co., Ltd. (automobilový průmysl), Strabag, a.s. (obalovna živičných směsí), Bohemia GAS, s.r.o. (skladové prostory a překladiště propan butanu).

Golčův Jeníkov – Riegrova – druhá největší průmyslová zóna Havlíčkobrodská, rozloha činí 8 ha, z toho 6 ha je volných, vzdálenost k dálnici D1 je 45 km po silnici I. třídy (38). Zóna není dokončená, ale již má investory.

Golčův Jeníkov – Ráj – je naopak nejmenší zónou mikroregionu Havlíčkův Brod, zóna má rozlohu 2,5 ha, poloha k dálnici D1 je stejná jako u zóny Golčův Jeníkov-Riegrova. Zóna není připravena a nemá žádné investory.

Golčův Jeníkov – Obora – má rozlohu 7 ha, z toho 4 ha jsou volné, poloha této zóny vzhledem k dálnici D1 je stejná jako v případě zón Riegrova a Ráj. Zóna ještě není dokončena, ale již má své investory, např. Vanad 2000 a.s. (strojírenství), Aleš Houfek (strojírenství).

Přibyslav – SV okraj – je rovněž průmyslovou zónou Havlíčkobrodského mikroregionu. Celková rozloha činí 8 ha, z nichž 4 ha jsou volné. Vzdálenost k dálnici D1 je 20 km a spojnici je silnice I. třídy (38) a silnice II. třídy (350). Zóna není připravená a je bez investorů.

Světlá nad Sázavou – se nachází ve Světelském mikroregionu. Rozloha je 3,2 ha a je zcela volná. S dálnicí D1, od které je vzdálena 17 km, je spojena silnicí II. třídy (347). Zóna není připravená a nemá investory.

Okres Třebíč

Okres Třebíč se skládá ze třech mikroregionů, a to Moravskobudějovického, který má 3 průmyslové zóny, Náměšťského se dvěma průmyslovými zónami a Třebíčského, který má celkem pět průmyslových zón.

Třebíč – Hrotovická – je rozlohou největší průmyslovou zónou Třebíčského mikroregionu, celková výměra je 11,4 ha a není obsazená. S dálnicí D1 ji spojuje silnice II. třídy (360), přičemž vzdálenost k této dálnici je 23 km. Zóna zatím není připravená a nemá investory.

Hrotovice – K Hubertu – je umístěna rovněž v Třebíčském mikroregionu, rozloha činí 4 ha volných pozemků. Zóna je od dálnice D1 vzdálena 27 km, spojení s dálnicí zajišťuje silnice II. třídy (399) a silnice III. třídy. Zóna rovněž jako předchozí není připravená a nemá investory.

Jaroměřice nad Rokytou – lokalita A – je zónou Třebíčského mikroregionu. Rozloha této zóny je 2,2 ha, které jsou v důsledku výstavby zóny dosud volné a bez investorů. Spojení s dálnicí D1, která je vzdálena 35 km, zajišťuje silnice II. třídy (360).

Jaroměřice nad Rokytou – lokalita C – situace této zóny je stejná jako u lokality A. Jediným rozdílem je rozloha, která v tomto případě činí pouze 1,2 ha (rovněž volné).

Jaroměřice nad Rokytou – lokalita B – je jedinou průmyslovou zónou Třebíčského kraje, která je připravená a obsazená investory. Rozloha této zóny je 3 ha, z toho 2,5 ha je volných. Vzdálenost a dostupnost dálnice D1 je stejná jako v případě lokality A a lokality C.

Moravské Budějovice – U sila – jedná se o průmyslovou zónu Moravskobudějovického regionu. Rozloha činí 11,4 ha, které jsou celé k dispozici. Zóna je ve výstavbě a zatím nemá žádné investory. Vzdálenost k dálnici D1 je 44 km po silnici II. třídy (152, 360) nebo po silnici I. třídy (38).

Moravské Budějovice – U TS – připravenost zóny, obsazenost zóny a její vzdálenost k dálnici D1 je obdobná jako u zóny U sila. Rozloha zóny je v tomto případě 8 ha, které jsou rovněž neobsazené.

Jemnice – je třetí průmyslovou zónou Moravskobudějovického mikroregionu. Celková rozloha je 5,6 ha. Zóna není připravená a ani obsazená investory. K dálnici D1 je vzdálena 55 km a je na ni napojena prostřednictvím silnice I. třídy (38) a silnice II. třídy (410).

Náměšť nad Oslavou – Na Koretinách – je průmyslovou zónou Náměšťského mikroregionu. Rozloha je 5 ha, které jsou volné. Dálnice D1 je od této zóny vzdálena 11 km.

Spojení s dálnicí zajišťuje silnice II. třídy (399). Zóna není zatím připravená a nemá investory.

Náměšť nad Oslavou – Bítešská – rozloha této zóny je 4 ha, které dosud nejsou obsazeny. Vzdálenost k dálnici D1 je 9 km, napojení zajišťuje silnice II. třídy (399). Zóna není dosud připravena.

Okres Žďár nad Sázavou

Tento okres tvoří celkem čtyři mikroregiony - Bystřický mikroregion s jednou průmyslovou zónou, Novoměstský a Žďárský mikroregion mají každý po dvou průmyslových zónách a Velkomeziříčský mikroregion s celkem pěti průmyslovými zónami.

Nové Město na Moravě – Pohledecká – je dosud nepřipravenou a neobsazenou zónou Novoměstského mikroregionu. Její rozloha činí 5,5 ha. Na dálnici D1 vzdálenou 32 km je napojena silnicí II. třídy (360).

Nové Město na Moravě – Geam – tato zóna je na rozdíl od Pohledecké již připravena a obsazena investorem. Rozloha zóny Geam je 2 ha, z nichž 1 ha je volný. Vzdálenost a napojení na dálnici D1 je obdobné jako u Pohledecké zóny.

Velká Losenice – je průmyslovou zónou Žďárského mikroregionu, její rozloha je 4 ha a ačkoliv je zóna připravená, dosud není obsazena žádným investorem. K dálnici D1 je vzdálena 28 km, spojení zajišťuje silnice II. třídy (353, 351, 352) a silnice III. třídy.

Velká Bíteš – Kpt. Jaroše – zóna leží přímo u dálnice D1 ve Velkomeziříčském mikroregionu. Rozloha zóny činí 8,5 ha a je zcela obsazena. Mezi hlavní investory patří Autoimpex spol. s r.o. (prodej, údržba a opravy motorových vozidel), TurbCar, s.r.o. (údržba a opravy motorových vozidel) a Haspol, spol. s r.o.

Velká Bíteš – Košíkov – umístění je obdobné jako u předchozí zóny. Rozloha v tomto případě však činí 13,8 ha, z čehož 7,9 ha je volných. Zóna je ještě ve výstavbě, ale již má své investory, např. Building Plastics ČR, s.r.o. (kovovýroba a plastové zboží), Lucis, s.r.o. (výroba elektrických přístrojů pro domácnost).

Zóny Bystřice nad Pernštejnem, Žďár nad Sázavou – Jamská a Velké Meziříčí – Jidášky, Třebíčska a Jihlavská jsou podrobně rozebrány v kapitole 4.2.

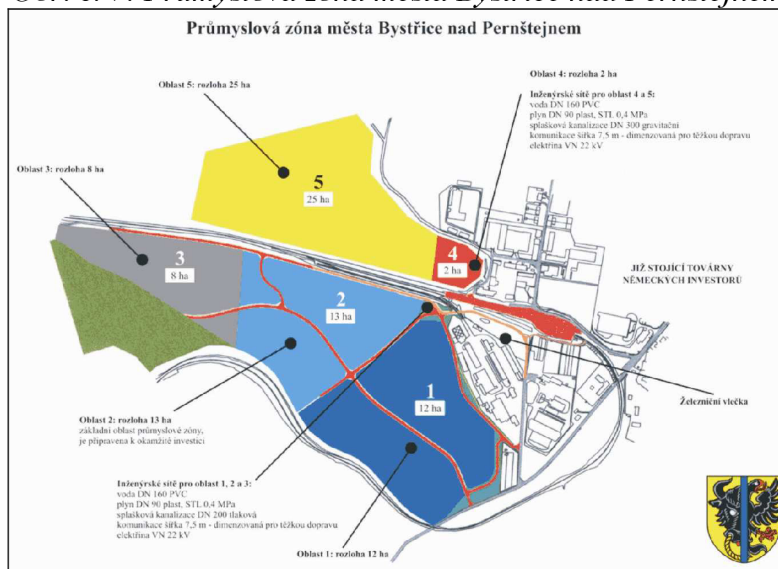
4.2. Průmyslové zóny – případové studie

Pro podrobnější rozbor průmyslových zón jsem se zaměřila na východní část kraje Vysočina, konkrétně na okres Žďár nad Sázavou, přičemž zvolené průmyslové zóny se nachází v Bystřickém, Žďárském a Velkomeziříčském mikroregionu. Důvodem tohoto výběru jsou následující skutečnosti:

- zvolené mikroregiony jsou rozlohou největšími a nejvýznamnějšími mikroregiony Žďárského okresu
- okres Žďár nad Sázavou sousedí s Jihomoravským krajem, který je z hlediska průmyslových zón poměrně bohatým krajem
- blízkost Brna jako rozvojového pólu se středním potenciálem (avšak větším potenciálem než má Jihlava, jako rozvojový pól kraje Vysočina).

4.2.1. Průmyslová zóna Bystřice nad Pernštejnem

Obr. č. 7: Průmyslová zóna města Bystřice nad Pernštejnem

Zdroj: www.bystricenp.cz

Rozloha:	60 ha z toho volných 57 ha rezerva pro další rozšíření 0 ha
Vlastnictví:	40 ha (tj. 2/3) ve vlastnictví města 8 ha ve vlastnictví několika fyzických osob 12 ha ve vlastnictví Pozemkového fondu
Dotace:	16,2 mil. Kč (1998)
Cena za m ² :	max. 100,- Kč/m ²
Poloha:	jihozápadní okraj města, při silnici II. třídy č. 388 a u železniční tratě č. 251 (Žďár n. S. - Nové Město n. M. - Tišnov)
Investoři:	WERA Werk s.r.o., Bystřice n. P. (kovovýroba) – 350 zaměstnanců RATHGEBER k.s., Bystřice n. P. (reklamní tisk) – 50 zaměstnanců CORMEN s.r.o., Bystřice n. P., (výroba kosmetických přípravků) DOLVES s.r.o., Dolní loučky (výroba stavebních hmot)
Infrastruktura:	<u>přípojné místo A</u> voda 160 mm 5 l/s plyn 90 mm (STL) 400 až 800 m ³ /hod. kanalizace 200 mm 15 l/s elektrina 22 kV 5 MW <u>přípojné místo B</u> voda 160 mm 5 l/s plyn 90 mm (STL) 400 až 800 m ³ /hod. kanalizace 300 mm 15 l/s elektrina 22 kV 5 MW

Při potřebě elektřiny převyšující 5 MW je možno přivést zvláštní vysokonapěťovou linku s kapacitou do 20 MW z rozvodny vzdálené asi 1 500 m. Při ještě vyšších potřebách nutno vybudovat vlastní trafostanici z linky velmi vysokého napětí nacházející se ve vzdálenosti asi 3 km s kapacitou prakticky neomezenou.

Stávající kapacita dodávky zemního plynu činí 400 m³ za hodinu při provozním tlaku 100 kPa. Zvýšením tlaku na 300 kPa lze dosáhnout maximální kapacity 800 m³/hod. Při potřebě plynu převyšující uvedenou kapacitu je nutné napojení na VTL ve vzdálenosti cca 1 500 metrů.

Dopravní napojení:	železnice	prochází zónou
	železniční nádraží s rampou	500 m
	železniční vlečka	přímo v zóně
	silnice	přímo v zóně
	silnice I. třídy	2 km
	dálnice	33 km
	mezinárodní letiště	60 km

Bystřice nad Pernštejnem je město s průmyslovou tradicí, které si klade za cíl rozvoj moderního průmyslu při současném zachování vzhledu krajiny. Vzhledem k situaci, že celý mikroregion Bystřicko v současnosti řeší problém restrukturalizace ekonomiky (v souvislosti s definitivním uzavřením uranových dolů v horizontu několika let), si při formulování strategických cílů na první místo klade tvorbu nových pracovních míst. Dalším důvodem stanovení si tohoto cíle na první místo je skutečnost, že míra nezaměstnanosti v Bystřici nad Pernštejnem vykazuje neustálý růst a převyšuje i průměr v České republice i v okrese Žďár nad Sázavou. Tyto výše uvedené skutečnosti jsou hlavním důvodem vytvoření průmyslové zóny jako zdroje nových pracovních příležitostí.

Průmyslová zóna v Bystřici nad Pernštejnem patří k nejstarším a nejvíce podporovaným zónám v České republice. První novodobá průmyslová zóna o rozloze 10 ha byla ve městě vybudována již na počátku 90. let 20. století. Hned zpočátku byla obsazena dvěma zahraničními investory s německou kapitálovou účastí (firma WERA Werk [dříve Inter Transtech] a firma Rathgeber). Rychlá obsazenost zón byla podnětem k budování nové zóny s cílovou rozlohou 60 ha. Příprava zóny začala v roce 1999, následně začala být nabízena k prodeji a v letech 2003 a 2004 se už realizovaly dvě investice českých investorů.

Průmyslová zóna je z hlediska územního plánování v plném rozsahu připravena k přijetí investora. Inženýrské sítě jsou dovedeny do všech strategických míst zóny.

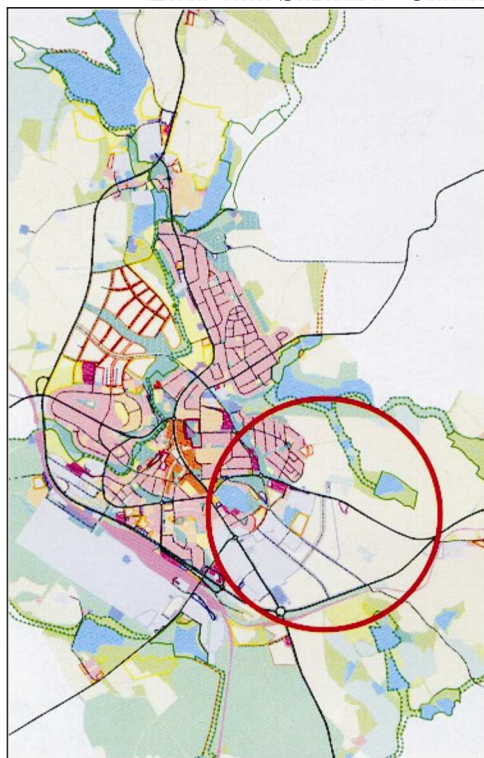
Prodejní cena nepřekročí 100,- Kč/m² s tím, že město je ochotno zohlednit význam záměru konkrétního zájemce pro město a zaměstnanost snížením této ceny. Ceny za elektřinu a plyn závisí na cenové politice dodavatelů. Co se týče ceny vodného a stočného, tak cena vody je v současné době 27,50 Kč/m³ a cena stočného 20,- Kč/m³ (bez DPH).

Součástí zvolené strategie, kterou se město snaží získat nové investory do průmyslové zóny, jsou:

- bezkonkurenčně nízká cena za pozemky
- nejsou stanovena žádná omezení na sektor, v němž by investor podnikal (město je připraveno přijmout i takové investice, které v jiných oblastech z důvodu předsudků odmítají)
- podporuje investory při vyřizování všech nezbytných administrativních úkonů souvisejících s realizací investice
- město je ochotno nabídnout pozemek do dlouhodobého pronájmu či poskytnout veškerý další servis vyplývající ze specifických potřeb a požadavků investora
- město poskytuje odměnu za vytvoření pracovního místa ve výši (pouhých) 5 000,- Kč, přičemž odměna se týká jak samotných investorů, tak i zprostředkovatelů.

4.2.2. Průmyslová zóna Žďár nad Sázavou – Jamská

Obr. č. 8: Průmyslová zóna
Žďár nad Sázavou - Jamská

Zdroj: www.zdarns.cz

- Rozloha: 22 ha
z toho volných 19 ha
rezerva pro další rozšíření 8 ha
- Vlastnictví: Město Žďár nad Sázavou
- Dotace: 20,0 mil. Kč (2000, 2001, 2002)
- Cena za m²: odvíjí se podle počtu nově vytvořených pracovních míst následovně:

Cena pozemku:	Počet nově vytvořených pracovních míst:
250,- Kč/m ²	0 – 50
222,- Kč/m ²	51 – 100
185,- Kč/m ²	101 – 150
148,- Kč/m ²	151 – 200
110,- Kč/m ²	> 200

- Poloha: jihovýchodní okraj města, mezi Brněnskou ulicí (silnice I. třídy č. 37), Jamskou ulicí a železniční tratí č. 251 (Žďár nad Sázavou – Nové Město na Moravě – Tišnov), navazuje zde na stávající průmyslovou výrobní zónu
- Investoři: Jedná se o potenciální investory, jimž byl zastupitelstvem města schválen prodej pozemků v průmyslové zóně.
MTeZ s r.o., Žďár nad Sázavou (prodej materiálu, potřeb a příslušenství pro výrobce modelových zařízení)
ARROW International CR, a.s., Hradec Králové (výroba zdravotnické techniky)

VODASERVIS s r.o., Žďár nad Sázavou (úprava pitných a průmyslových vod)
VAMAFIL, spol. s r.o., Velká Losenice (tkaní technických přízí)
WAIBEL, spol. s r.o.

Infrastruktura: V zóně je vybudována nová infrastruktura včetně páteřní komunikace. Připojení je možné jak na dešťovou, tak i na splaškovou kanalizaci, vodovodní řad, plynovod, vedení NN a VN, veřejné osvětlení, komunikace i chodníky.

voda	ano
kanalizace	ano
plyn 160-225 mm (STL)	ano
el. energie 22 kV	ano
telekomunikace	ano

Dopravní napojení:

Železnice: Městem prochází hlavní železniční trať spojující Prahu a Brno. Jedná se o dvojkolejnou trať č. 250 (Havlíčkův Brod – Brno – Břeclav) s traťovou rychlostí 100 km/hod. Do železniční stanice je zapojena i regionální dráha č. 251 (Žďár nad Sázavou – Nové Město na Moravě – Tišnov). Železniční stanice leží na 86,210 km trati č. 250 a na 35,620 km trati č. 251.

Silnice: Nejkratší spojení na dálnici D1 je ve směru Velké Meziříčí, vzdálenost 27,5 km. Silniční spojení na Velkou Bíteš a Brno je 42,5 km a na Jihlavu 29 km. V současné době probíhá rekonstrukce jednotlivých úseků trasy Jihlava-Žďár nad Sázavou. Tato rekonstrukce je zařazena v prioritách Kraje Vysočina.

MHD: Ve městě je zřízena veřejná místní autobusová doprava, která zajíždí i k firmám v průmyslové zóně.

Letiště: Nejbližší letiště vzdáleno 85 km (Brno).

I. etapa výstavby průmyslové zóny byla dokončena v polovině roku 2002. Hlavním účelem byl prodej pozemků pro výstavbu výrobních a podnikatelských objektů.

Investorem infrastruktury I. etapy průmyslové zóny bylo Město Žďár nad Sázavou s pomocí agentury CzechInvest a Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Investice města do infrastruktury se pohybovaly ve výši přibližně 370,- Kč/m², přičemž tato cena ani výkupy pozemků nejsou zahrnuty do kupní ceny pozemků.

Na rok 2006 – 2007 je naplánována výstavba zbývajících komunikací, která bude propojovat průmyslovou zónu s Brněnskou ulicí.

4.2.3. Průmyslová zóna Velké Meziříčí Průmyslová zóna Velké Meziříčí - Jidášky

Obr. č. 9: Průmyslová zóna Velké Meziříčí - Jidášky

Zdroj: Město Velké Meziříčí

Rozloha:	20 ha	
	z toho 2 ha volné	
Vlastnictví:	soukromí vlastníci (18 ha), Město Velké Meziříčí (2 ha)	
Dotace:	10,0 mil. Kč (z Ministerstva průmyslu a obchodu ČR)	
Cena za m ² :	400,- Kč/m ²	
Poloha:	východní okraj města, jižním směrem od silnice II. třídy č. 392	
Investoři:	Wiegel CZ Žárové zinkování s.r.o. Žebrák (žárové zinkování)	
	Italflexo spol. s r.o., Brno (výroba a prodej příslušenství k vodárnám a domácím čerpadlům)	
	GREEN-TECH M+H s.r.o., Velké Meziříčí (technologie pro ochranu životního prostředí)	
	EURO-BAGGING s.r.o., Velké Meziříčí – Mostišťe (výroba obalů z plastů)	
	SCAME-CZ, s.r.o., Kolín (komponenty a systémy pro elektrické instalace)	
	JOPP Automotive s.r.o., Velké Meziříčí (automobilový průmysl)	
	Pavel Fischer, Velké Meziříčí (výroba stavebně truhlářská)	
	Michal Liška, Velké Meziříčí (výroba stavebně truhlářská)	
Infrastruktura:	voda 160 mm	ano
	kanalizace 400 mm	ano
	plyn 110 mm (STL)	ano
	el. energie 22 kV	ano
	telekomunikace ISDN	ano
Dopravní infrastruktura:	dálnice D1	v místě
	letišťe	55 km (Brno)
	místní komunikace	

Průmyslová zóna Velké Meziříčí - Jihlavská

Obr. č. 10: Průmyslová zóna Velké Meziříčí - Jihlavská

Zdroj: M. Víturka: Průmyslové zóny a průmysl kraje Vysočina

Rozloha:	cca. 5 ha	
	z toho 0 ha volných	
Vlastnictví:	---	
Dotace:	---	
Cena za m ² :	---	
Poloha:	západní okraj města, u silnice II. třídy č. 392	
Investoři:	AGADOS, spol. s r.o., Velké Meziříčí (automobilový průmysl – výroba přívěsů)	
	VEZEKO s.r.o., Velké Meziříčí (kovovýroba)	
	GREMIS stavební a obchodní společnost, spol. s r.o., Velké Meziříčí (stavebnictví)	
	ELEKTRO V.M. CZ, a.s., Velké Meziříčí (elektrotechnika, elektroinstalace)	
Infrastruktura:	voda 150 mm	ano
	kanalizace 110 mm	ano
	plyn 900 mm (NTL)	ano
	el. energie 22 kV	ano
	telekomunikace ISDN	ano
Dopravní infrastruktura:	dálnice D1	v místě
	letišťe	55 km (Brno)
	místní komunikace	

Průmyslová zóna Velké Meziříčí - Třebíčská

Obr. č. 11: Průmyslová zóna Velké Meziříčí - Třebíčská

Zdroj: M. Víturka: Průmyslové zóny a průmysl kraje Vysočina

Rozloha:	15 ha	
	z toho 2 ha volné	
Vlastnictví:	Draka Kabely, s.r.o.	
Dotace:	---	
Cena za m ² :	---	
Poloha:	jihozápadní okraj města, u silnice II. třídy č. 360	
Investoři:	Draka Kabely s.r.o., Velké Meziříčí (elektrotechnika – výroba kabelů)	
Infrastruktura:	voda 200 mm	ano
	kanalizace 500 mm	ano
	plyn 150 mm (STL)	ano
	el. energie 22 kV	ano
	telekomunikace ISDN	ano
Dopravní infrastruktura:	dálnice D1	2 km
	letišťe	55 km (Brno)
	místní komunikace	

Zpočátku výstavba těchto tří výše uvedených zón nebyla nijak organizovaná. V průběhu času však došlo ke kompletnímu vybavení infrastrukturou a k dosažení obsazenosti téměř celé průmyslové zóny (k dispozici jsou pouze 2 ha, které jsou v současnosti ve vlastnictví města). Celkové investice do výstavby činily přibližně 40,0 mil. Kč a byly poskytnuty z rozpočtu města. S další výstavbou průmyslových ploch se do budoucna nepočítá.

Prvním investorem byla nizozemská firma Draka Kabely s.r.o., která obsadila zónu Třebíčská. Postupem času investorů přibývalo. Pro zajímavost níže uvádím tabulku investorů s jednotlivými výšemi jejich investic a počtem nových pracovních míst, které tyto firmy vytvořily k datu 31.12.2005.

Tabulka č. 7: Přehled nejvýznamnějších investorů průmyslových zón ve Velkém Meziříčí

Název investora	OKEČ	Plocha pozemků ve vlastnictví investora [ha]	Z toho zastavěná plocha [ha]	Výše investice [mil. Kč]	Dosud vytvořená nová pracovní místa	Předpokládaný počet vytvořených pracovních míst do roku 2007	Datum zahájení investování
Wiegel	28	1,8	1,0	100,0	40	80	24.1.2002
Italflexo	25	1,3	0,6	40,0	30	50	5.11.2001
Agados	34	2,2	1,2	80,0	0	120	30.5.2002
JOPP Automotive	29 31 34	0,8	0,2	18,0	50	50	22.4.2003
Green-Tech	29	0,1	0,03	3,5	0	8	18.11.2004
Pavel Fischer	20	0,2	0,1	5,0	0	8	3.12.2004
Michal Liška	20	0,3	0,1	3,5	0	4	24.11.2004
EURO-BAGGING	25	1,7	1,0	38,0	0	30-40	18.7.2005
SCAME-CZ	51	0,6	0,3	40,0	0	30	17.10.2005

Zdroj: Město Velké Meziříčí

5. ZÁVĚR

Významněji se o přímých zahraničních investicích a konkrétně jejich vlivu na ekonomiku České republiky začíná hovořit po roce 1998, kdy došlo ke schválení investičních pobídek pro zahraniční i tuzemské investory. Systém investičních pobídek se tak stal jakýmsi impulsem pro rozvoj tuzemského, ale především zahraničního investování do České republiky, což ve svém důsledku vede k rozvoji průmyslové výroby a následně k rozvoji ekonomiky celé země.

Ve srovnání s ostatními zeměmi střední a východní Evropy si v oblasti přílivu přímých zahraničních investic Česká republika do roku 1998 nestála zrovna příznivě. Tato situace se však radikálně změnila právě po roce 1998, kdy se Česká republika stala největším příjemcem přímých zahraničních investic ze všech středo- a východoevropských zemí, v nichž docházelo k transformaci jejich ekonomiky.

Hlavními důvody, proč Česká republika v oblasti přímých zahraničních investic má přední postavení, jsou zejména její reputace jako stabilní země s příznivým klimatem pro realizaci investičních projektů, kvalitní a zároveň levná pracovní síla, vzdělanost lidí, poloha země v rámci Evropy a další.

Na přímé zahraniční investice má v jednotlivých regionech České republiky významný vliv mnoho faktorů. Mezi významné faktory patří především Program na podporu rozvoje průmyslových zón. Tento program je od roku 1998 realizován agenturou CzechInvest, což je agentura, která informuje o programech podpory průmyslu a podnikání, zprostředkovává českým podnikům přístup k dotacím ze strukturálních fondů EU a ze státního rozpočtu, pomáhá zlepšovat konkurenceschopnost firem a rozvíjet podnikatelské prostředí. Ostatní faktory vychází z analýzy podnikatelského prostředí.

Při hodnocení přílivu a stavu přímých zahraničních investic v kraji Vysočina ve srovnání s jednotlivými regiony České republiky bylo zjištěno, že kraj Vysočina si stojí na 11. místě (ze čtrnácti krajů), to znamená, že patří k regionům s menším objemem zahraničních investic. Nejvýznamnější pozici pak má Praha a Středočeský kraj, Jihomoravský kraj a Moravskoslezský kraj. Nejméně investic plyne do kraje Karlovarského.

Kraj Vysočina je řazen mezi regiony s méně příznivou konkurenční pozicí, tudíž není pro investory tolik atraktivní. Z hlediska hodnocení kvality podnikatelského prostředí má kraj Vysočina celkem dva mikroregiony, které jsou charakterizované vysokou kvalitou podnikatelského prostředí, zbývajících třináct mikroregionů mají spíše nízkou kvalitu podnikatelského prostředí. Dále kraj Vysočina můžeme na základě teorie polarizovaného rozvoje hodnotit jako region s průměrnou integrační kapacitou, jehož centrem je město Jihlava, která je hodnocena jako rozvojový pól se slabým potenciálem. Vysočinu protíná havlíčkobrodská osa, což je regionální rozvojová osa rozvinutá.

Mezi nejvýznamnější oblasti kraje Vysočina patří mikroregiony rozkládající se poblíž rozvojového centra Jihlavy a podél havlíčkobrodské regionální rozvojové osy. Jedná se o mikroregiony Jihlavský, Havlíčkobrodský, Pelhřimovský, Humpolecký a Velkomeziříčský. K nejméně rozvinutým a pro investory málo atraktivním oblastem pak patří mikroregiony Bystřický, Moravskobudějovický a Náměšťský.

Ve své práci jsem se také konkrétně zaměřila na tři průmyslové zóny, které se nachází ve východní části kraje, v okrese Žďár nad Sázavou. Každá průmyslová zóna leží v jinak hodnocené rozvojové oblasti.

Velké Meziříčí se svými třemi průmyslovými zónami je součástí Velkomeziříčského mikroregionu, který je ohodnocen jako hlavní rozvojový prostor. Všechny tři průmyslové zóny Velkého Meziříčí – tedy Jidášky, Jihlavská a Třebíčská, jsou vybaveny potřebnou infrastrukturou a jsou obsazeny investory. Tento příznivý stav je dán především blízkostí dálnice D1, která zabezpečuje lehkou dostupnost této zóny. Dochází zde stále k přílivu nových investorů, tedy i investic.

Žďár nad Sázavou s průmyslovou zónou Jamská náleží Žďárskému mikroregionu, který je vedlejší rozvojovou oblastí. I v této průmyslové zóně je vybudována veškerá požadovaná infrastruktura a zóna je rovněž obsazena investory. I tato průmyslová zóna získává nové investory.

Nejméně atraktivní je průmyslová zóna Bystřice nad Pernštejnem nacházející se v Bystřickém mikroregionu, jež je hodnocen jako okrajová rozvojová oblast. Průmyslová zóna je vybavena veškerou infrastrukturou a má celkem čtyři investory. Nové investory však těžko získává. Toto nepříznivé postavení je dáno především špatnou dopravní dostupností průmyslové zóny. Město se situaci snaží kompenzovat velice nízkou cenou za pozemky a dobře zvolenou strategií, ale zatím ne příliš úspěšně.

V kraji Vysočina je mnoho průmyslových zón, které jsou ještě nepřipravené, nebo již připravené, avšak bez investorů. Aby se situace zlepšila, to znamená zajistit příchod dalších investorů nebo zajistit nové investice stávajících investorů, je nutné je dále motivovat a hlavně je na možnost investování v těchto průmyslových zónách upozornit. Proto je nutná spolupráce s příslušnými agenturami, například CzechInvest, a využívání investičních pobídek, ale též například prezentace na internetové síti jak v České republice, tak v zahraničí.

6. POUŽITÁ LITERATURA

- BENÁČEK, V. (2000): Přímé zahraniční investice v české ekonomice. *Politická ekonomie*, 12, č. 1, s. 7-23.
- CARTER, F., W. (2000): The Role of Foreign Direct Investment in the Czech Republic During the 1990's. *Moravian Geographical Reports*, 8, No. 1, Institut of Geonics, Czech Academy of Sciencis, Brno, pp. 2-16.
- ČADIL, V., Vliv zahraničních investic na zahraniční obchod Česka. Sborník české geografické společnosti *Geografie*, ročník 110, č. 2005/1, s. 46-61.
- JAHN, M.: Teze vystoupení „Investiční pobídky – nezbytný a efektivní nástroj ke zvýšení přílivu a zlepšení struktury přímých zahraničních investic do ČR“ na semináři CEP
- KUNC, J. (2004b): Průmysl v regionu NUTS II Jihovýchod – vliv zahraničních investic. *Geografické informácie Nitra*, Katedra geografie, Fakulta prírodných vied, Univerzita Konstantina Filozofa Nitra. (in print).
- KUNC, J. (2005): Transformace českého průmyslu po roce 1989 – vliv přímých zahraničních investic. *Disertační práce*. PřF MU, Brno, 168 s.
- PAVLÍNEK, P. (2004): Regional Development Implications of Foreign Direct Investment in Central Europe. *European Urban and Regional Studies*. SAGE Publications, London, pp. 47-70.
- TOUŠEK, V., TONEV, P. (2002a): Jihlava: pól hospodářského rozvoje kraje Vysočina? In: Milerski, O., Skokan, K. (eds.): *Regionální politika kandidátských zemí před vstupem do Evropské unie*. Sborník příspěvků ze sekce č. 4 z mezinárodní vědecké konference „Ekonomické a adaptační procesy pro české průmyslové regiony před vstupem do EU“, Ekonomická fakulta VŠB - TU, Ostrava, s. 214–220.
- VITURKA, M. a kol. (2002): Průmyslové zóny a průmysl kraje Vysočina (posouzení stavu, využitelnosti a možného dalšího rozvoje průmyslových zón), VCRR MU, Brno, 139 s.
- VITURKA, M. a kol. (2003): Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice, 1. vyd. Brno: Tisk Olprint 2003, 141 s. ISBN 80-210-3304-5
- VITURKA, M.: Vybrané aspekty lokalizace zahraničních investic v České republice. In: II. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. ESF MU, Brno, s. 67-76
- VITURKA, M., HALÁMEK, P. (2002): Syntetické hodnocení nabídky průmyslových zón v ČR. In: *Rozvoj podnikání a profesní organizace podnikatelů*. ESF MU, Brno, s. 74-95.
- ŽÍTEK, V. (2004): Regionální ekonomie a politika. Distanční studijní opora. ESF MU, Brno, 170 s.

Prameny

- NEWTON (2003a): Investiční pobídky a jejich efektivnost – výzvy a pastí hospodářské politiky vůči přímým zahraničním investicím. Newton Holding, a.s., Praha.
- NEWTON (2003b): Investiční pobídky v České republice. Newton Holding, a.s., Praha.
- NEWTON (2003d): Podniky pod zahraniční kontrolou v České republice. Newton Holding, a.s., Praha.
- NEWTON (2003c): Příliv přímých zahraničních investic do zemí střední a východní Evropy: Vývoj proti globálním trendům? Newton Holding, a.s., Praha.
- RRA Vysočina (2004): Obsazenost průmyslových zón v kraji Vysočina v roce 2003. Regionální rozvojová agentura Vysočina, Jihlava.
- UNCTAD (2003): World Investment Report 2003, Světová zpráva o investicích

Internetové adresy

<http://apz.implementace.cz>
<http://www.bystricenp.cz>
<http://www.czechinvest.org>
<http://www.cnb.cz>
<http://www.czso.cz>
<http://www.euroekonom.cz/akcie.html>
<http://www.euroekonom.cz/grafy-svet.html>
<http://www.e8.cz>
<http://www.mfcr.cz>
<http://www.mpo.cz>
<http://www.mpo.cz/cz/statisticka-zjistovani>
<http://www.newton.cz/analyzy>
<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=899>
<http://www.rda-vysocina.cz/index.htm>
http://www.stavbavysociny.cz/prum_zony.php
<http://www.technikaatrh.cz>
<http://www.unctad.org>
<http://www.venkov.oblasti.cz>
<http://www.zdarns.cz>

PŘÍLOHA Č. 1

Obr. č. 12: Letecký pohled na průmyslovou zónu Bystřice nad Pernštejnem

Zdroj: Město Bystřice nad Pernštejnem

Obr. č. 13: Letecký pohled na průmyslovou zónu Žďár nad Sázavou – Jamská

Zdroj: www.zdarns.cz

PŘÍLOHA Č. 2

Obr. č. 14: Letecký pohled na průmyslovou zónu Velké Meziříčí

Zdroj: www.mapy.cz